

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie VII./2019
Senát II

Nález:

spisová značka	III. ÚS 333/2018
populárny názov	Neoznámenie písomných vyjadrení
sudca spravodajca	Luboš Sziget
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	03.07.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 37 ods. 3 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Neoznámenie písomných vyjadrení alebo dokumentov a nemožnosť sťažovateľa sa k nim vyjadriť nie je porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípade, ak by priznanie týchto práv a možností účastníkovi nemalo žiaden vplyv na výsledok konania, pretože prijatý právny prístup neumožňoval (ďalšiu) diskusiu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia sa v konaní o správnej žalobe pred Krajským súdom v Bratislave domáhali preskúmania rozhodnutia Krajského stavebného úradu Bratislava (neskôr Okresný úrad Bratislava) z 15. januára 2008 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím mestskej časti Bratislava-Staré Mesto z 28. marca 2007. Uvedenými rozhodnutiami správne orgány rozhodli o umiestnení stavby s prípojkami pre navrhovateľa, ktorým bola obchodná spoločnosť. Sťažovatelia pred správnym súdom namietali nedoručenie oznámenia o začatí správneho konania mestskou časťou Bratislava-Staré Mesto, spochybňujúc pravosť podpisov na doručenke, čím mali byť vylúčení z celého prvostupňového konania. Taktiež namietali aplikáciu neúčinného územného plánu v správnom konaní. Krajský súd žalobu zamietol. Na odvolanie sťažovateľov najvyšší súd rozsudkom prvostupňový rozsudok krajského súdu potvrdil.
z odôvodnenia	Podstatou sťažnostnej argumentácie sťažovateľov je námietka o porušení zásady kontradiktórnosti konania nedoručením vyjadrenia žalovaného k ich odvolaniu proti rozsudku súdu prvej inštancie, aplikácia neúčinného územného plánu a

arbitrárne posúdenie žalobnej námietky, že správne orgány so sťažovateľmi nekonali ako s účastníkmi v prvom stupni správneho konania. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rovnako rozsudok ESLP vo veci Niederöst-Huber v. Švajčiarsko, 18. 2. 1997, § 23 a Mantovanelli v. Francúzsko z 18. 3. 1997).

Samotný vplyv nedoručeného dokumentu na rozhodnutie súdu je málo významný, pretože je na účastníkovi konania, aby posúdil, či si dokument protistrany vyžaduje jeho reakciu (citovaný rozsudok vo veci Niederöst-Huber v. Švajčiarsko z 18. 2. 1997, Milatová a ďalší proti ČR č. 61811/00, Gaspari proti Slovinsku č. 21055/03 z 21. 7. 2009).

Povinnosťou súdu je doručovať všetky vyjadrenia, ktorých cieľom je ovplyvniť rozhodnutie súdu. Vplývajúce na rozhodnutie súdu (výsledok sporu) sa posudzujú len podľa toho, že je v ňom uvedený návrh účastníka konania, ako má súd rozhodnúť. Ak je formulovaný návrh – výrok konečného rozhodnutia, tak sa predpokladá, že účastník má zjavný záujem na doručení vyjadrenia (rozsudok ESLP vo veci Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike č. 23083/05 z 27. 4. 2010).

Ústavný súd zotrváva na svojej judikatúre, že právu sporovej strany na kontradiktórne konanie a rovnosť v konaní koreluje povinnosť súdu zabezpečiť ich uplatnenie, okrem iného aj preposlaním vyjadrenia k odvolaniu odvolateľovi, bez ohľadu na jeho obsah a relevanciu pre rozhodovanie, zvlášť ak obsahuje formuláciu konečného návrhu vo veci odvolania. Rozhodnutie, či si vyjadrenie protistrany vyžaduje reakciu zo strany odvolateľa, je potrebné ponechať na jeho slobodnom uvážení. Toto rozhodnutie nepatrí odvolaciemu súdu. Ak si teda najvyšší súd túto povinnosť nesplnil, keď sám vyhodnotil jeho preposlanie ako neúčelné (vyjadrenie pribratého účastníka obsahujúce právnu a skutkovú argumentáciu odvolací súd listom z 20. januára 2017 sťažovateľom zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska, pozn.), ide jednoznačne o procesné pochybenie. Nie každé procesné pochybenie má však ústavnoprávnu relevanciu, čiže potenciál zasiahnuť samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu či rovnosť v konaní, a preto sa ústavný súd ďalej zaoberal analýzou skutkových okolností daného prípadu, ako aj právneho rámca upravujúceho postup odvolacieho správneho súdu z hľadiska, či v okolnostiach prejednávanej veci účinky takéhoto procesného pochybenia vykazujú nezlučiteľnosť so základnými právami sťažovateľov.

Aj ESLP zdôrazňuje potrebu zohľadňovať konkrétne okolnosti posudzovanej veci, keď tvrdí, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a rozsah tohto práva sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností prípadu (Asnar proti Francúzsku č. 12316/04 z 18. 10. 2007, Vokoun proti ČR č. 20728/05 z 3. 7. 2008, Čičmanec proti Slovenskej republike č. 65302/11 z 28. 6. 2016, Krčmář a ďalší proti ČR č. 35376/97 z 3. 3. 2000) a v niektorých prípadoch zohľadňuje aj kritérium vzniku podstatnej ujmy sťažovateľovi v súvislosti s nekomunikovaným stanoviskom.

Neoznámenie písomných vyjadrení alebo dokumentov a nemožnosť sťažovateľa sa k nim vyjadriť nie je porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru v prípade, ak by priznanie týchto práv a možností účastníkovi nemalo žiaden vplyv na výsledok konania, pretože prijatý právny prístup neumožňoval (ďalšiu) diskusiu (rozsudky ESLP vo veciach Stepinska v. Francúzsko č. 1814/02 z 5. 6. 2004, Sale proti Francúzsku č. 39765/04 z 21. 3. 2006, Verdú Vedú v. Španielsko č. 43432/02 z 15. 2. 2007).

V právnej veci RINGIER AXEL SPRINGER SLOVAKIA proti Slovenskej republike zo 4. októbra 2011 č. 35090/07 ESLP zhodnotil ako podstatné, že

odporcovo vyjadrenie nepredstavovalo odôvodnený názor, ktorý by skutočne mal alebo aspoň potenciálne mohol mať nejaký významný vplyv na rozhodnutie najvyššieho súdu (a contrario rozsudok ESLP vo veci BENET PRAHA, spol. s r. o. proti ČR z 24. 11. 2011).

Nekomunikované vyjadrenie žalovaného v tejto právnej veci je podľa obsahu oznámením adresovaným odvolaciemu súdu, že po oboznámení sa s obsahom odvolania žalovaný nemá záujem využiť svoje procesné právo doplniť predošlú argumentáciu, pretože podľa jeho názoru odvolanie neprináša nič nové a všetky podstatné dôvody preskúmaného rozhodnutia sú obsiahnuté v jeho odôvodnení. Takto, nazerajúc na obsah podania, jeho prípadné preposlanie a umožnenie odvolateľom vyjadriť sa k nemu by nemohlo mať žiaden vplyv na rozhodnutie súdu, pretože neprípúšťa žiadnu vecnú diskusiu o ňom zo strany sťažovateľov (žalovaný nechce využiť svoje oprávnenie ďalej sa k veci vyjadrovať, priamo sa ho zrieka a len zotráva na svojom predošlom právnom názore). Zároveň nejde ani o vyjadrenie, ktoré možno považovať za ucelený odôvodnený názor na meritum veci, ktorý by aspoň potenciálne mohol ovplyvniť výsledok odvolacieho konania. Absentuje teda aj podstatná ujma na právach sťažovateľov. Uvedené okolnosti prípadu ho odlišujú od právnej veci Trančíková proti Slovenskej republike (rozsudok ESLP z 13. 1. 2015).

Okrem už uvedeného nekomunikované vyjadrenie na záver formuluje návrh na konečné rozhodnutie – potvrdenie odvolaním napadnutého rozhodnutia. Navrhovaný postup by pre prípad, že odvolací súd vyhodnotí odvolanie ako nedôvodné, vyplýval odvolaciemu súdu priamo zo zákona, ktorý upravuje jeho procesný postup a ktorý je povinný aplikovať aj bez ohľadu na to, či to účastníci navrhnú. Predmet konania pred odvolacím správny súdom je vymedzený petitom odvolania a len o jeho dôvodnosti sa rozhoduje. Návrh na rozhodnutie vo vyjadrení protistrany (žalovaného správneho orgánu) je z hľadiska ďalšieho postupu odvolacieho správneho súdu irelevantný. Na rozdiel od konania v iných civilných veciach, kde protistrana v konaní môže uplatniť protinávrh, čím spoluurčuje predmet konania pred súdom, v správnom súdnictve podobný vplyv žalovaného správneho orgánu na rozsah súdneho prieskumu neexistuje. Správny súd preskúma zákonnosť (aj dostatok dôvodov správneho rozhodnutia) len v rozsahu a z dôvodov uplatnených v správnej žalobe. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd právny názor ESLP vyslovený v rozsudku vo veci Hudáková a ďalší proti SR rozsudok č. 23083/05 z 27. 4. 2010 (pozri bod 27 tohto nálezu) za neaplikovateľný v prejednávanej veci sťažovateľov.

Ústavný súd pri posudzovaní rovnosti strán v konaní vzal do úvahy aj ďalšie špecifikum správneho súdnictva, že všetky pre vec významné argumenty musia byť obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a ich následné dopĺňanie v procesných úkonoch adresovaných správny súdu nemôže byť účinné a ani súdom zohľadnené. Inými slovami, ak by neboli dostatočné argumenty obsiahnuté v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia správneho orgánu, vadu jeho nepreskúmateľnosti (a teda nezákonnosti) by nebolo možné konvalidovať ich doplnením vo vyjadrení k správnej žalobe, a o to viac by to nebolo možné vo vyjadrení k odvolaniu proti rozsudku správneho súdu prvej inštancie. Uvedená zásada značne znižuje riziko vzniku reálnej ujmy na právach sťažovateľov v súvislosti s nedoručením sporného vyjadrenia.

Zároveň ústavný súd podporne uvádza, že návrh žalovaného obsiahnutý v spornom vyjadrení logicky vyplýva zo samotného procesného postavenia žalovaného správneho orgánu, ktorý je presvedčený o správnosti a zákonnosti svojho rozhodnutia po jeho potvrdení správny súdom prvej inštancie. Je teda predvídateľný a nemôže byť prekvapivým ani pre odvolateľov.

Vychádzajúc z uvedených úvah, ústavný súd výnimočne uzatvára, že v posudzovanom prípade právny rámec upravujúci procesný postup odvolacieho súdu v správnom súdnictve, ako aj špecifické skutkové okolnosti prípadu (obsah nedoručeného vyjadrenia) nesvedčia v prospech vyslovenia porušenia práva

	<p>sťažovateľov na rovnosť zbraní v konaní, a preto túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <p>Ústavnej sťažnosti nevyhovuje.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Európsky súd pre ľudské práva: Ansar v. Francúzsko, č. 12316/04, 18. 10. 2007; Niederöst-Huber v. Švajčiarsko, č. 18990/91, 18. 3. 1997; Mantovanelli v. Francúzsko, č. 21497/93, 18. 3. 1997, Milatová a ďalší v. Česká republika, č. 61811/00; Gaspari v. Slovinsko, č. 21055/03, 21. 7. 2009; Hudáková a ďalší v. Slovenská republika, č. 23083/05, 27. 4. 2010, Vokoun v. Česká republika, č. 20728/05, 3. 7. 2008; Stepinska v. Francúzsko, č. 1814/02, 5. 6. 2004; Sale v. Francúzsko, č. 39765/04, 21. 3. 2006; Verdú Vedú v. Španielsko, č. 43432/02, 15. 2. 2007; Ringier Axel Springer Slovakia v. Slovensko, č. 35090/07, 4. 10. 2011</p> <p>Federálny ústavný súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky: Pl. ÚS 78/92</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 557/05</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	<p>zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov</p>
<p>klúčové slová</p>	<p>stavebné konanie-územné rozhodnutie rovnosť, rovnoprávnosť-rovnosť účastníkov súdneho konania právna istota-predvídateľnosť práva legitímne očakávanie retroaktivita-zákaz</p>

Uznesenie:

spisová značka	II. ÚS 78/2019
populárny názov	Sloboda prejavu
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	23.05.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 22 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 10 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 26 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 19 ods. 3 Ústava Slovenskej republiky čl. 22 ods. 2
analytická právna veta	Právo na slobodu prejavu nie je právom absolútnym. V niektorých situáciách

	<p>musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu a ide pritom o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Aplikácia čl. 10 ods. 2 dohovoru umožňuje určité zásahy do slobody prejavu za splnenia určitých vymenovaných podmienok, ktoré sám stanovuje.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Vyšetrovateľ NAKA vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin vraždy novinára. Sťažovateľka ako investigatívna novinárka spolupracovala so zavraždeným novinárom na viacerých kauzách. Vo veci vedeného trestného stíhania vypovedala ako svedkyňa. Počas výsluchu vyšetrovateľ NAKA vyzval sťažovateľku, aby mu umožnila vyhotoviť kópie údajov uložených v jej mobilnom telefóne. Keď sťažovateľka odmietla telefón dobrovoľne vydať z viacerých ňou prezentovaných dôvodov súvisiacich s jej novinárskou prácou a osobným súkromím, vyšetrovateľ NAKA jej doručil príkaz prokurátora na uchovanie a vydanie počítačových údajov. Vyšetrovateľ NAKA upozornil sťažovateľku taktiež na možnosť uloženia poriadkovej pokuty, resp. oprávnenia telefón odňať. So súhlasom sťažovateľky telefón prevzali pracovníci Kriminálnostíhacieho a expertízneho ústavu Policajného zboru a bol vykonaný pokus o pripojenie telefónu ku skenovacímu zariadeniu. Pripojenie telefónu a skopírovanie údajov z neho však nebolo možné z technických dôvodov. Sťažovateľka výzvu vyšetrovateľa NAKA o aktivovanie funkcie v telefóne odmietla z dôvodu, že by stratila akúkoľvek kontrolu nad tým, aké údaje sa z telefónu kopírujú. Následne vyšetrovateľ NAKA vyzval sťažovateľku na vydanie telefónu. Sťažovateľka telefón dobrovoľne vydala, avšak odmietla vyšetrovateľovi NAKA poskytnúť alebo deaktivovať prístupové kódy potrebné ku skúmaniu telefónu. O vydaní telefónu bola spísaná zápisnica o vydaní veci. Z dôvodu, že sa nepodarilo realizovať príkaz prokurátora, bol telefón na základe uznesenia vyšetrovateľa NAKA predložený pracovníkom Europolu s cieľom vykonať znalecké skúmania.</p> <p>Uznesenie vyšetrovateľa NAKA o pribratí Europolu bolo zrušené prokurátorom špeciálnej prokuratúry ako nezákonné a vydané predčasne a vyšetrovateľovi NAKA bolo určené, aby sťažovateľku opätovne vyzval na sprístupnenie obsahu telefónu.</p> <p>Vyšetrovateľ NAKA vydal uznesenie, ktorým vrátil sťažovateľke telefón, pretože pre ďalšie konanie už nebol potrebný. Právny zástupca sťažovateľky zároveň vydal vyšetrovateľovi NAKA nosič DVD s komunikáciou medzi sťažovateľkou a zavraždeným novinárom, o čom bola spísaná zápisnica o vydaní veci.</p> <p>Sťažovateľka namietala porušenie základných práv postupom a rozhodnutiami OČTK v súvislosti s uvedeným.</p>
z odôvodnenia	<p><u>K namietanému porušeniu práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru</u></p> <p>Podľa judikatúry EŠP, ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti (napr. II. ÚS 54/2010, IV. ÚS 107/2010), sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49; Jersild proti Dánsku, rozsudok z 23. 9. 1994, séria A č. 298). Nevyhnutnou súčasťou práva na slobodu prejavu v zmysle čl. 10 ods. 1 dohovoru je aj právo na ochranu novinárskeho zdroja. Právo na slobodu prejavu nie je však právom absolútnym. V niektorých situáciách musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu a ide pritom o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Aplikácia čl. 10 ods. 2 dohovoru umožňuje určité zásahy do slobody prejavu za splnenia určitých vymenovaných podmienok, ktoré sám stanovuje.</p>

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu, možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehajúcej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03, m. m. II. ÚS 403/2013, II. ÚS 184/2015). Zhodne s predostretou názorovou líniou ústavného súdu postupuje aj Ústavný súd Českej republiky, čoho dôkazom je aj jedno z jeho ostatných rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 3457/14 z 26. apríla 2016, kde vyslovil, že právo na slobodu prejavu „a z nej vyplývajúce právo na ochranu novinárského zdroja teda nejsou právy absolutními, nýbrž mohou být omezeny zákonem ve prospěch ochrany jiných ústavně chráněných zájmů (srov. usnesení ze dne 24. ledna 2012 sp. zn. Pl. ÚS 10/9). V souvislosti s probíhajícím trestním řízením může být takovýmto chráněným zájmem objasnění prošetřované trestné činnosti, včetně zabránění jejímu pokračování, opakování či dokonání.“. Pri posudzovaní, či v danom prípade došlo k nepripustnému zásahu štátnych orgánov do práva na slobodu prejavu, pristúpil ústavný súd k realizácii testu proporcionality, v rámci ktorého preskúmal legalitu zásahu (zásah je možný len na základe zákona), legitímnosť cieľa (ochrana národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrana zdravia alebo morálky, zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny, z dôvodu ochrany ich práv a slobôd), primeranosť sledovanému cieľu a proporcionality zásahu (dodržanie rovnováhy vo vzťahu medzi právom jednotlivca na súkromie a výberom prostriedkov, ktorými štát disponuje pri plnení legitímneho cieľa). Medzi základné východiská a požiadavky právneho štátu patrí princíp legality, ktorý znamená najmä to, že všetky štátne orgány môžu konať len v rozsahu a spôsobom, ako ustanoví zákon. Ústavný súd v prvom rade preskúmal legalitu zásahu a zistil, že vyšetrovateľ NAKA a prokurátor špeciálnej prokuratúry konali a rozhodovali na základe platnej a účinnej právnej normy (§ 89 a § 90 Trestného poriadku), ktorá umožňovala aj zaistenie telefónu sťažovateľky, aj vydanie príkazu. Právny základ na vydanie príkazu a zaistenie telefónu teda existoval.

Ústavný súd sa nestotožňuje ani s námietkou sťažovateľky o nezákonnosti napadnutého príkazu z dôvodu, že údaje uložené v mobilnom telefóne nie je možné považovať za počítačové údaje v zmysle Trestného poriadku, pričom na podporu svojej argumentácie poukázala na judikáty najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 7/2017 z 23. marca 2017, ako aj sp. zn. 2 To 9/2014 z 26. novembra 2014. Trestný poriadok ani iný právny predpis v Slovenskej republike nedefinujú pojem „počítačový údaj“. Výnimku predstavuje Dohovor o počítačovej kriminalite (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 137/2008 Z. z.), definujúci v čl. 1 písm. b) pojem počítačové údaje, ktoré znamenajú záznam skutočností, informácií alebo pojmov vo forme, ktorá je vhodná na spracovanie v počítačovom systéme, vrátane programu schopného spôsobiť, že počítačový systém vykoná určitú činnosť. Absencia jednoznačného a konkrétneho vymedzenia pojmu „počítačové údaje“ spôsobuje nejednotnosť v postupe orgánov činných v trestnom konaní a súdov pri získavaní počítačových údajov v trestnoprávnej praxi. Pokus o vyriešenie časti aplikačných problémov spojených predovšetkým s duplicitou procesných inštitútov pri získavaní dôkazov predstavuje (sťažovateľkou už citované) rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 7/2017 z 23. marca 2017, v ktorom najvyšší súd zaujal stanovisko, podľa ktorého nie je potrebné (duplicitné) vydanie príkazu na zaistenie a oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke podľa § 116 ods. 2 Trestného poriadku, ak došlo k vydaniu alebo odňatiu mobilného telefónu ako veci dôležitej pre trestné konanie alebo k jeho zaisteniu pri domovej prehliadke alebo prehliadke iných priestorov alebo pozemku, prípadne k jeho zaisteniu ako vecnej stopy pri obhliadke. Len ako obiter dictum nad rámec riešenej problematiky najvyšší súd poznamenal, že napriek určitým spoločným technickým parametrom počítača a mobilného telefónu údaje uložené v mobilnom telefóne

nie sú počítačovými údajmi v zmysle § 90 Trestného poriadku. Najvyšší súd pritom v tejto súvislosti nerozlišoval medzi klasickými mobilnými telefónmi umožňujúcimi v zásade len telefonovanie a komunikáciu prostredníctvom SMS a MMS správ na jednej strane a smartfónmi, resp. inteligentnými telefónmi na strane druhej, ktoré poskytujú viac funkcií (ako to bolo v prípade mobilného telefónu zaisteného sťažovateľke, pozn.).

Porovnávaníu počítačových údajov a údajov uložených v mobilnom telefóne z hľadiska ich možnosti zaistenia v trestnom konaní je venovaná pozornosť aj v odbornej literatúre, keďže v súčasnosti je mobilný telefón jedným z najpoužívanejších zariadení na svete. Z technického hľadiska, keďže poskytuje rôznorodé služby, možno mobilný telefón, rovnako ako počítač, chápať ako súhrn technického vybavenia a programového vybavenia (hardvér a softvér). Hardvér predstavuje v podstate hmotnú formu samotného mobilného telefónu a jeho jednotlivých komponentov, ako sú napríklad procesor, grafická karta, a softvér je programové vybavenie mobilného telefónu (bližšie METKEOVÁ, V. Mobilný telefón ako nový prostriedok páchania trestnej činnosti. In: Justičná revue. 2014, roč. 66, č. 3, s. 380 – 387.). Z publikačných zdrojov vyplýva, že počítačové údaje ako nehmotný objekt sú spravidla uložené na nejakom nosiči, ktorý je spôsobilý na ich trvalý alebo dočasný záznam. Takýmto nosičom je práve napríklad CD disk, DVD disk, USB kľúč, pamäťová karta, pevný disk. Nosič sám pritom v takýchto prípadoch nie je predmetom záujmu orgánov činných v trestnom konaní a z hľadiska preskúmania počítačových údajov je bezpredmetné, na akom nosiči sú tieto zaznamenané (bližšie ŠAMKO, P. Poznámky k aplikačným problémom pri zaisťovaní počítačových údajov v trestnom konaní. In: Zo súdnej praxe. 2017, č. 6, s. 248.). Podľa ďalších autorov sa za nosiče informácií označujú všetky zariadenia spôsobilé na to, aby uchovávali digitálne informácie, teda napríklad aj elektronický diár obsahujúci databanku s údajmi, tablety, smartfóny, elektronické knihy, GPS navigácie, digitálne záznamníky zvuku a obrazu a pod. (SMEJKAL, V. Kybernetická kriminalita. Plzeň : Aleš Čenek, 2015, s. 38 – 41.). Podľa názoru iných odborníkov je technickým nosičom „akékoľvek elektronické zariadenie schopné ukladať a znova prehrávať uložené informácie. Technickým nosičom sú najmä CD, DVD, LP platňa, magnetofónová kazeta, videokazeta, disketa, USB kľúč, filmový pás, harddisk počítača, harddisk mobilného telefónu atď.“ (BURDA, E., ČENTĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel. 1. vydanie. Praha : Nakladatelství C. H. Beck, 2010, s. 958. ISBN 978-80-7400-324-0.).

Podľa internetovej encyklopédie Wikipédia mobilný telefón riadi špecializovaný počítač obsahujúci základnú dosku, procesor (CPU), pamäť, klávesnicu, displej a vysielač/prijímač na komunikáciu (https://sk.wikipedia.org/wiki/Mobilny_telefon). Za smartfón alebo aj tzv. inteligentný telefón je považovaný mobilný telefón s operačným systémom. Najpoužívanejšími systémami sú Google Android, Apple iOS a Microsoft Windows, ktoré umožňujú, aby bol prístroj vybavený bohatou základnou výbavou aplikácií (funkcií) a neskôr rozšírený o ďalšie. Smartfón slúži predovšetkým na komunikáciu, GPS, prístup k internetu cez mobilné a WiFi siete a používanie rôznych ďalších aplikácií, ktoré sa do smartfónu dajú inštalovať cez internet priamo z mobilu, na hry, prácu, mobilnú kanceláriu a zábavu. Smartfón na rozdiel od bežných telefónov môže vďaka operačnému systému vykonávať viacero funkcií ako normálny počítač [spracovanie textu, prehliadanie webu, terminál, Telnet, kontakty, poznámky, kalendár, kalkulačka a pod. (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Smartfon>)]. Je všeobecne známou skutočnosťou, že s vývojom tzv. inteligentných mobilných telefónov nesporne dochádza k ich postupnej premene na osobné počítače. Sťažovateľkin telefón je nepochybne inteligentným telefónom (napr. <https://www.okay.sk/htc-m8n-one-m8-gun-metal-grey>). Tomuto trendu sa postupne prispôsobuje aj legislatíva. Napríklad podľa dôvodovej správy k zákonu č. 368/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 289/2008 Z. z. o používaní elektronickej registračnej pokladnice a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe

daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa bude povinne certifikovať pokladničný program a chránené dátové úložisko, ktoré musia spĺňať požiadavky uvedené v § 4a ods. 2 tohto zákona. Hardvéry, ako sú počítač, mobil, tablet, prostredníctvom ktorých pokladničný program bude pracovať, musia byť certifikované len vtedy, ak by ich súčasťou bolo chránené dátové úložisko.

K argumentácii sťažovateľky v ústavnej sťažnosti, že údaje uložené v mobilnom telefóne nie je možné považovať za počítačové údaje, ústavný súd pripúšťa, že právna úprava Trestného poriadku v zmysle kvalifikácie, čo je možné považovať za počítačové údaje, nie je dôsledná a spôsobuje nejednotnosť v aplikačnej praxi. Vychádzajúc z už uvedených argumentov, z ktorých je zrejmé, že inteligentný mobilný telefón (o aký išlo aj v prípade sťažovateľky) má povahu či charakter počítača a obsahuje počítačové údaje, ústavný súd konštatuje, že námietky sťažovateľky v posudzovanej veci nevedú k záveru o protiústavnosti napadnutého príkazu. 37. V súvislosti s námietkami sťažovateľky o nesúlade postupu NAKA a príkazu prokurátora s judikatúrou ESLP (na čo odkazujú predovšetkým rozhodnutia vo veci Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku, rozsudok zo 14. 9. 2010, sťažnosť č. 38224/03, ale aj Voskuil proti Holandsku, rozsudok z 22. 11. 2007, sťažnosť č. 64752/01) ústavný súd považuje za potrebné poukázať na odlišnosť skutkových okolností, za ktorých podľa rozhodnutia ESLP v uvedených prípadoch došlo zo strany príslušných orgánov daného štátu k porušeniu čl. 10 dohovoru. V daných prípadoch došlo k zaisteniu novinárov s cieľom zistenia identity ich zdrojov a k odňatiu veci dôležitých pre trestné konanie. Predovšetkým z týchto dôvodov sa zo strany ESLP stala hlavným terčom kritiky predmetná časť holandského právneho poriadku. Podľa názoru ústavného súdu podradenie posudzovaného skutkového stavu alebo konštatovanie jeho obdobnosti v súvislosti s rozhodnutím ESLP vo veciach Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku a Voskuil proti Holandsku nie je vzhľadom na uvedené markantné rozdiely prípadov adekvátne. Ústavný súd poukazuje aj na názor k rozsudku ESLP vo veci Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku vyjadrený v odbornej literatúre, kde sa uvádza: *«Důvod porušení čl. 10 EÚLP byl velmi překvapivý – ESLP totiž shledal porušení svobody projevu již v rámci testu legality, neboť o příkaz k zabavení fotografií vydal prokurátor, a nikoli nezávislý soud... Z tohoto důvodu se velký senát k posuzování nezbytnosti zásahu vůbec nedostal, což je velká škoda, neboť se jednalo o dobrý „podvozek“ ke sjednocení poněkud rozkolísané judikatury.»* (KMEC, J., KOSAR, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1039.). Vo vzťahu k sťažovateľkinej argumentácii o nesúlade ustanovení Trestného poriadku s ústavou a dohovorom, v rámci ktorej sťažovateľka predovšetkým namietala, „že právo má poskytovať dostatočné procesné záruky ochrany novinárskych zdrojov“, ústavný súd zdôrazňuje, že vo svojej doterajšej judikatúre už mnohokrát zdôraznil, že táto otázka, t. j. otázka ústavnej konformity právneho predpisu, sa môže stať len predmetom konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, ale iba v prípade, ak kvalifikovaný návrh na začatie tohto typu konania predloží subjekt, ktorý je na to podľa ústavy alebo zákona aktívne legítimovaný (m. m. IV. ÚS 11/04, III. ÚS 262/04, IV. ÚS 199/07, I. ÚS 414/2010, II. ÚS 253/2016, II. ÚS 266/2016, II. ÚS 291/2016). Sťažovateľka ako fyzická osoba k aktívne legítimovaným subjektom pritom nepatrí. Z uvedeného zároveň vyplýva, že ústavný súd v rámci konania o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom rozhodovať o súlade právnych predpisov [porovnaj čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde, resp. čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy a § 74 a nasl. zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd tvrdenou neústavnosťou označených ustanovení Trestného poriadku (a namietaným nesúlalom s dohovorom) nezaoberal. Vychádzajúc z už uvedeného, možno uzavrieť, že príkaz bol vydaný prokurátorom špeciálnej prokuratúry v súlade s § 90 Trestného poriadku a bol doručený oprávnenej osobe v zmysle § 90 ods. 4 Trestného poriadku. Pred zaistením telefónu bola sťažovateľka vyšetrovateľom NAKA vyzvaná na vydanie telefónu a poučená o možnosti odňatia veci v prípade nevyhovenia

výzve na vydanie veci. Sťažovateľka telefón vydala (nebol jej odňatý, pozn.) a o tomto úkone bola spísaná zápisnica o vydaní veci z 15. mája 2018. Túto zápisnicu osobne podpísala sťažovateľka ako oprávnená osoba. Vo vzťahu k legitímnosti cieľa ústavný súd preskúmal, či opatrenie umožňujúce zásah štátu do práva na slobodu prejavu zodpovedalo cieľu odôvodňujúcemu jeho legitimitu, ktorým môžu byť len záujmy výslovne špecifikované dohovorom, a to záujem štátu (z dôvodu ochrany národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojov a zločinnosti), záujem spoločnosti (z dôvodu ochrany zdravia alebo morálky, zabezpečenia hospodárskeho blahobytu krajiny) a záujem jednotlivcov (z dôvodu ochrany ich práv a slobôd). Aby bola dodržaná podmienka legitímnosti cieľa, postačuje splnenie jedného z týchto dôvodov.

Vychádzajúc z obsahu príkazu prokurátora, možno legitímnosť predmetného zásahu oprieť o dôvody spočívajúce v „záujme ochrany verejnej bezpečnosti a predchádzania zločinnosti“, resp. v záujme na objasnení závažnej trestnej činnosti, a kvalifikovať zásah ako legitímny. Vzhľadom na skutočnosť, že príkaz prokurátora nebol z dôvodu neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou realizovaný, bola sťažovateľka vyzvaná, aby vydala telefón, a táto výzva a následné zaistenie mobilného telefónu sťažovateľky sledovali identický legitímny cieľ ako (nerealizovaný) príkaz prokurátora, t. j. objasnenie závažnej trestnej činnosti, a teda aj tento zásah je možné kvalifikovať ako legitímny. Na základe uvedeného možno zhrnúť, že v posudzovanom prípade zákonný podklad pre zásah do práv sťažovateľky mal predstavovať § 90 Trestného poriadku, ako aj § 89 Trestného poriadku a zásah do práv sťažovateľky sledoval legitímny cieľ, a to záujem na objasnení závažnej trestnej činnosti, dvojnásobnej úkladnej vraždy, ktorej závažnosť podstatne zvyšovala skutočnosť, že jednou z obetí tejto vraždy bol investigatívny novinár, pričom aj dôkazy získané v počiatočnom štádiu vyšetrovania nasvedčovali, že bol zavraždený kvôli svojej investigatívnej práci.

Vychádzajúc z prvých dvoch krokov testu proporcionality, možno na tomto mieste zhrnúť, že zákonom predpísané podmienky boli pri realizovaných úkonoch, a to zaistení telefónu a príkaze prokurátora, dodržané a možno ich preto hodnotiť ako legálne (body 30 až 37). Zároveň v konkrétnych okolnostiach prípadu bol daný aj legitímny dôvod (body 41 až 43) na ich vykonanie. Ďalším kritériom posudzovaným v rámci testu proporcionality je proporcionality zásahu, čo znamená, že zásah do práva na slobodu prejavu môže byť aj pri existencii legitímneho dôvodu použitý len vtedy, keď je to nevyhnutné, a vykonať ho možno len v duchu požiadaviek kladených na demokratickú spoločnosť. Práve toto tretie kritérium je vo väčšine prípadov prejednávanych štrasburskými orgánmi ochrany práva rozhodujúcim pre určenie, či bolo alebo nebolo porušené právo na slobodu prejavu (pozri SVÁK, J. Ochrana ľudských práv. Bratislava : Eurokódex, 2003, s. 669.). V tejto súvislosti už ústavný súd judikoval, že zásah do základného práva alebo slobody musí zodpovedať naliehavej spoločenskej potrebe a musí byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu a zároveň pri určovaní rozsahu obmedzenia je dôležité zohľadniť aj podstatu práva, ktoré sa má obmedziť (pozri I. ÚS 13/00, ale aj II. ÚS 270/2013).

Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do práva na slobodu prejavu vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade sťažovateľky na jednej strane jej práva na „slobodu prejavu“ a na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti.

Vzhľadom na skutočnosť, že v posudzovanom prípade prebiehalo (a stále prebieha, pozn.) vyšetrovanie obzvlášť závažnej trestnej činnosti, ktorá si vyžadovala potrebu urýchleného získania všetkých údajov a dát, ktoré by napomohli objasniť okolnosti vraždy novinára, s prihliadnutím na všeobecne známú skutočnosť, že plynutie času môže sťažiť ďalšie vyšetrovanie, nemožno vydanie príkazu na uchovanie a vydanie počítačových údajov a zaistenie telefónu hodnotiť ako neprimerané v danej situácii. Uvedené okolnosti prípadu, ako aj dôkazná situácia v danom čase svedčia v prospech záveru o primeranosti týchto zásahov. Treba zväžiť, že potreba takého zaistenia je vždy daná v

rovine určitej pravdepodobnosti, a nie istoty, keď dôležitosť obstarávaných dôkazových materiálov sa nutne vždy preukáže až pri ich skúmaní a vykonaní v ďalšom konaní.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach o zásahoch do práva na slobodu prejavu konštatoval, že zásah je prípustný iba v prípade neexistencie šetrnejšieho, alternatívneho, menej rušivého prostriedku na dosiahnutie legitímneho cieľa.

Orgány činné v trestnom konaní disponovali jednoznačným poznatkom (priamo od sťažovateľky, keď na prvom výsluchu v postavení svedka 27. februára 2018 uviedla, že v deň vraždy komunikovala mobilom so zavraždeným novinárom, pozn.), že dôkazy potrebné pre objasnenie trestnej činnosti sa nachádzajú u sťažovateľky, konkrétne v jej mobilnom telefóne. Z tohto dôvodu bolo ich prvoradou povinnosťou skúmať, ktorým primeraným prostriedkom trestného práva možno zabezpečiť tieto dôkazy. Najmiernejším nástrojom na dosiahnutie cieľa bolo uplatnenie inštitútu vydania a uchovania počítačových údajov podľa § 90 Trestného poriadku. Tento inštitút, ako už predtým opakovane ústavný súd judikoval (II. ÚS 53/2010, III. ÚS 68/2010), má prednosť pred inštitútom vydania a odňatia vecí.

Ústavný súd považuje za preukázané, že v posudzovanom prípade bol proti sťažovateľke zo strany orgánov činných v trestnom konaní zvolený a následne použitý najmiernejší zásah do jej práv a na druhej strane cieľom tohto zásahu bolo objasnenie najzávažnejšieho trestného činu, ktorým bola úkladná vražda dvoch mladých ľudí, z ktorých jeden bol investigatívnym novinárom. Napadnutý príkaz bol sťažovateľke doručený, ale z dôvodu, že v dôsledku neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou nebol realizovaný, vyšetrovateľ NAKA následne pristúpil k zaisteniu telefónu v zmysle § 89 Trestného poriadku. Sťažovateľka telefón dobrovoľne vydala, čo bez námietok potvrdila podpisom v zápisnici o vydaní veci a čo preukazuje aj zápisnica o výsluchu svedka z 15. mája 2018. Ústavný súd preskúmaním všetkých okolností veci konštatuje, že prostriedok, ktorý na objasnenie závažnej trestnej činnosti prokurátor špeciálnej prokuratúry ako zložka výkonnej moci zvolil – „príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov“ č. k. VII/2 Gv 69/18/1000-441 z 11. mája 2018, bol v medziach ústavy a tiež konformný s požiadavkami dohovoru a plne rešpektoval potrebnú rovnováhu medzi právom jednotlivca na súkromie na jednej strane a záujmami štátu a spoločnosti na objasnení najzávažnejšej trestnej činnosti na strane druhej. Uvedené rovnako platí aj vo vzťahu k postupu vyšetrovateľa NAKA a jeho výzve na vydanie veci a následnému zaisteniu mobilného telefónu, keď pred ich použitím bol použitý miernejší prostriedok (príkaz prokurátora, pozn.). Až keď tento miernejší prostriedok nemohol byť (z dôvodu neposkytnutia súčinnosti sťažovateľkou) realizovaný, pristúpil vyšetrovateľ NAKA k použitiu intenzívnejšieho zásahu – výzvy a následného zaistenia telefónu. Na základe komplexného posúdenia relevantných kritérií v okolnostiach prípadu ústavný súd dospel k záveru, že zásah do práv sťažovateľky bol legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označených ustanovení dohovoru, ako aj ústavy, ktorých porušenie namietala. Vyšetrovateľ NAKA a prokurátor špeciálnej prokuratúry preto nemohli porušiť označené základné práva podľa ústavy a právo podľa dohovoru. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol, a to podľa § 56 ods. 1 písm. g) zákona o ústavnom súde, ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru

Podstata námietok sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a 3 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru spočíva v tvrdení, že napadnutým príkazom prokurátora, ktorý bol vydaný v rozpore so zákonom, došlo aj k porušeniu jej práva na súkromie, keďže samotný zásah orgánov činných v trestnom konaní bol „neproporčný a určite v danom rozsahu nejde o zásah v demokratickej spoločnosti nevyhnutný.“.

Ústavný súd dáva do pozornosti skutočnosť, že účelom práva na súkromný a rodinný život je ochrana jednotlivca proti svojvoľným zásahom verejnej moci a obdobne ústava nezaručuje ochranu súkromného a rodinného života pred akýmkoľvek zasahovaním. Zaručuje ochranu len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. V súlade s účelom práva na súkromie môžu orgány verejnej moci, fyzické osoby a právnické osoby zasahovať do súkromného a rodinného života vtedy, ak ich zasahovanie možno hodnotiť ako oprávnené (I. ÚS 13/00). Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti na porušenie čl. 8 dohovoru EŠLP postupuje zhodne ako pri namietaní porušenia niektorých ďalších článkov (čl. 9, čl. 10 a čl. 11), a to posúdením troch hľadísk, princípu legality, legitimity a zásady proporcionality.

Keďže ústavný súd test splnenia troch uvedených princípov vykonal pri posudzovaní namietaného porušenia slobody prejavu, bola by zbytočná aplikácia rovnakého testu aj pri namietanom porušení práv slobody súkromného a rodinného života, a to predovšetkým v situácii rovnakej argumentácie sťažovateľky.

Vychádzajúc zo záverov, ku ktorým ústavný súd dospel v rámci testu proporcionality realizovanom v súvislosti s označeným právom na slobodu prejavu (ktoré sú plne aplikovateľné aj vo vzťahu k právu na súkromie), že zásah do práv sťažovateľky bol legálny, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označených ustanovení dohovoru, ako aj ústavy, ktorých porušenie namietala, ústavný súd konštatuje, že v takom prípade nemohlo ani dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených práv na súkromný a rodinný život podľa ústavy a dohovoru, a preto aj v tejto časti bolo treba ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Vychádzajúc z ustanovení Trestného poriadku, možno konštatovať, že rozhodovanie vo forme príkazov sa uplatňuje spravidla tam, kde sa rozhoduje o zásahoch do ľudských práv a slobôd. Často sa tak deje v prípravnom konaní. Zvláštna povaha týchto rozhodnutí, potreba zvláštneho obsahu a odlišného režimu doručovania odôvodňuje určité odlišnosti v porovnaní s bežnými formami rozhodovania [DEÁK, M. K následkom nedostatočne odôvodneného príkazu z hľadiska zákonnosti dôkazu získaného na jeho základe v trestnom konaní (1. časť). In: Justičná revue. 2018, roč. 70, č. 3, s. 256.]. Podľa § 181 ods. 2 Trestného poriadku musí písomné vyhotovenie príkazu obsahovať odôvodnenie vtedy, kde to zákon výslovne ustanovuje. Samotný § 90 ods. 1 Trestného poriadku vyžaduje, aby bol príkaz na uchovanie a vydanie počítačových údajov odôvodnený aj skutkovými okolnosťami. Ústavný súd už predtým opakovane judikoval (m. m. I. ÚS 274/05, II. ÚS 53/2010, III. ÚS 133/2010), že preskúmateľnosť dôvodnosti vydania príkazu podľa § 90 Trestného poriadku si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, ktorá poskytuje vysvetlenie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom ustanovené podmienky pre zásah do základných práv. Bez náležitého odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je daný príkaz nepreskúmateľný, a tým aj svojvoľný. Vo vzťahu k príkazom ako forme rozhodnutia v trestnom konaní najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach viackrát konštatoval, že požiadavky na rozsah alebo kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania, v ktorom je príkaz vydávaný, a to v tom zmysle, že v počiatočných štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať kvalitu odôvodnenia rozhodnutia, ktorým sa trestné konanie finalizuje, pretože orgán činný v trestnom konaní v tomto štádiu konania nedisponuje potrebným množstvom informácií pre odôvodnenie týchto príkazov, pretože informácie dôležité pre trestné konanie často iba na základe týchto príkazov získava (napr. 1 Toš 4/2009, 2 To 1/2012, ale aj 5 To 11/2012). Prokurátor špeciálnej prokuratúry napadnutý príkaz vydal z dôvodu, že v

telefóne a jeho „vnútornej pamäti by sa mali nachádzať presne nešpecifikované súbory a údaje, ktoré by mali zachytávať obsah, rozsah a formu komunikácie medzi a nebohým J. K., resp. iných osôb prostredníctvom mobilnej aplikácie Signál, iných mobilných aplikácií a emailových služieb, za obdobie od dňa 1.1.2016 do dňa vydania týchto údajov, ako aj iné informácie ohľadom pripravovaného článku o talianskej maffii na Slovensku, ktoré by mohli byť motívom páchatel'a skutku na jeho vykonanie.“. Z odôvodnenia napadnutého príkazu vyplýva: „Následným vyšetrovaním a vykonanými výsluchmi, najmä výsluchom svedka bolo zistené, že s J. K. na pripravovanom článku o talianskej maffii na východe Slovenska úzko spolupracovala a sprostredkovávala mu tiež informácie z Talianska. Ohľadom práce spolu komunikovali cez mobilné aplikácie a emailom, kedy táto komunikácia môže byť vo forme dát obsiahnutá v mobilnom telefóne . Takisto je dôležité zistiť, či osoba nedisponovala informáciami, ktoré mohla zatajiť J. K., ktoré mohli indikovať nebezpečenstvo ohrozenia na živote. Na objasnenie skutočnosti závažných pre trestné konanie je nevyhnutné uchovanie a udržiavanie v celosti uložených počítačových údajov a to hlavne všetkých údajov a komunikácie týkajúcich sa pripravovaného článku o talianskej maffii na východe Slovenska, na ktorom pred smrťou pracoval J. K. v spolupráci s , kedy je tento možný motív preverovaný ako vyšetrovacía verzia v rámci vyšetrovania predmetného skutku.“ Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý príkaz bol odôvodnený v rozsahu zodpovedajúcom povahe veci a štádiu konania. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Sťažovateľka porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja zrejme od namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť zaistením mobilného telefónu, ktorý sťažovateľka na základe výzvy vydala.

Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práv na slobodu prejavu podľa ústavy a dohovoru odmietol, konštatuje, že v takom prípade nemohlo ani dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd zároveň pripomína, že zo samotnej podstaty inštitútu vydania, resp. zaistenia veci vyplýva, že má vplyv na reálny výkon držby k vydanej veci. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že aj v tejto časti bolo treba ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd sa nestotožňuje ani s námietkou sťažovateľky (bod 29 ústavnej sťažnosti, pozn.), že príkaz „je de iure stále platný a vykonateľný a môže byť voči nej de facto vždy a znova aplikovaný... orgány činné v trestnom konaní sa môžu v súčasnosti ako aj v budúcnosti pokúsiť na základe Príkazu zabezpečiť údaje vo vzťahu k akémukoľvek mobilnému telefónu Sťažovateľky.“. Podľa § 90 ods. 3 Trestného poriadku ak uchovávanie počítačových údajov vrátane prevádzkových údajov na účely trestného konania už nie je potrebné, vydá predseda senátu a pred začatím trestného stíhania alebo v prípravnom konaní prokurátor bez meškania príkaz na zrušenie uchovávania týchto údajov. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh i písomných vyjadrení generálnej prokuratúry a ministerstva vnútra vyplýva, že napadnutý príkaz bol vydaný s cieľom vydania údajov v mobilnom telefóne sťažovateľky, avšak z dôvodu, že sťažovateľka neumožnila aktivovať režim pre priame pripojenie telefónu ku skenovacíemu zariadeniu UFED, príkaz nebol realizovaný. Na základe uvedeného nie je

	<p>zákonný dôvod na jeho zrušenie.</p> <p>Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neodpodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	<p>(Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49; Jersild proti Dánsku, rozsudok z 23. 9. 1994, séria A č. 298 Ústavný súd Českej republiky, sp. zn. III. ÚS 3457/14 z 26. apríla 2016</p> <p>ESLP vo veci Sanoma Uitgevers B.V. proti Holandsku</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>vec (v procesnom zmysle)-príkaz konať vo veci práva a slobody – politické-sloboda prejavu a právo na informácie ochrana súkromného a rodinného života vlastníctvo-obmedzenie vec (vo fyzickom zmysle)-zaistenie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na inú právnu ochranu</p>

spisová značka	II. ÚS 104/2019
populárny názov	Dokazovanie v daňovom konaní
súdca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	29.05.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p>
analytická právna veta	<p>Dôkazné bremeno o splnení podmienok pre oslobodenie od dane z pridanej hodnoty znáša daňový subjekt, ktorý oslobodenie uplatňuje. Na získanie oslobodenia od dane znáša dôkazné bremeno dodávateľ tovaru, ktorý musí preukázať, že stanovené podmienky oslobodenia od dane vrátane podmienok zavedených členskými štátmi na zabezpečenie správnej a jednoduchej aplikácie oslobodení a na zabránenie akémukoľvek podvodu, daňovému úniku či prípadnému zneužitiu boli splnené.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Daňový úrad vykonal u sťažovateľky daňovú kontrolu na zistenie oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu DPH za zdaňovacie obdobie september 2010. Na základe výsledkov daňovej kontroly a doplneného dokazovania správca dane v poradí tretím rozhodnutím určil sťažovateľke rozdiel na DPH za kontrolované zdaňovacie obdobie v sume 89 591,59 €, a to z dôvodu nesplnenia podmienok na oslobodenie od DPH pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu, keďže nebolo preukázané, že sťažovateľka tovar reálne dodala odberateľovi. O podanom odvolaní sťažovateľky rozhodlo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) rozhodnutím tak, že potvrdilo prvostupňové rozhodnutie správcu dane. Sťažovateľka sa žalobou podanou na krajskom súde domáhala preskúmania zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného, ktoré žiadala zrušiť. Krajský súd rozsudkom zamietol žalobu sťažovateľky. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že kasačnú sťažnosť zamietol z dôvodu, že nie je</p>

	<p>dôvodná, a sťažovateľke nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu boli porušené jej základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru a dodatkového protokolu. Sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je arbitrárny, nedostatočne odôvodnený, a nesúhlasí s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku, ktorý je v rozpore s právom Súdneho dvora.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p><u>K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy</u></p> <p>K čl. 46 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje, že táto ústavná norma upravuje primárne právo toho, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa pri zákonom (najmä Správny súdny poriadok) splnených podmienok na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. Výklad ustanovení Správneho súdneho poriadku zo strany súdu pri rozhodovaní o splnení podmienok na podanie žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy musí rešpektovať ústavné garancie práva na súdnu ochranu. Pri samotnom prieskume rozhodnutia orgánu verejnej správy správnym súdom sa uplatňujú princípy vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy (porov. napr. IV. ÚS 102/08, II. ÚS 437/2016). Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonností vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná. Správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 596/2012, I. ÚS 178/2014, III. ÚS 502/2015, II. ÚS 588/2016). „V daňovom konaní sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov a správca dane je povinný riadne zistiť skutkový stav veci a preveriť skutkové tvrdenia uvádzané daňovým subjektom, prípadne odstrániť procesné pochybenia, ktoré vykonal správca dane počas daňovej kontroly. Daňové konanie je svojou povahou správnym konaním a vzťahujú sa naň zásady činnosti orgánov verejnej správy, ale je možné identifikovať aj jednotlivé procesné zásady daňového konania“ (porovnaj VERNARSKÝ, M. Procesné zásady daňového konania. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009. s. 11, 24 25 a nasl.). Daňové konanie ovláda zásada objektívnej – pravdy, avšak je na správcovi dane vykonávajúcom dokazovanie a jeho úvahe, aké dôkazy vykoná, akým spôsobom dokazovanie doplní, akú hodnovernosť, dôkaznú silu a schopnosť zvrátiť závery vyplývajúce z realizovaného dokazovania z nich vyvodí, a to predovšetkým s prihliadnutím na skutočnosti a dôkazy vyplývajúce zo zistení, ktoré už správca dane získal v rámci správy daní a v priebehu konania (II. ÚS 205/2015, I. ÚS 480/2017, III. ÚS 18/2018).</p> <p>Najvyšší súd sa v rozsudku sp. zn. 3 Sžfk 2/2018 z 12. decembra 2018 postupne zaoberal jednotlivými argumentmi kasačnej sťažnosti sťažovateľky. V súvislosti s námietkami sťažovateľky o nesprávnom hodnotení dôkazov a neprímeranosti dôkazného bremena preneseného správcom dane na sťažovateľku najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého rozsudku (body 44 až 53) uviedol: „Najvyšší súd mal za preukázané, že žalovaný, ako aj správca dane pri výkone daňovej kontroly, ako aj vo vyrubovanom konaní vyhodnotili všetky dôkazy a zistené skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane v ich vzájomnej súvislosti a prihliadli na všetko, čo v daňovom konaní vyšlo najavo. Správca dane viedol dokazovanie s cieľom preveriť reálnosť obchodov deklarovanych faktúrami, snažil sa úplne a presne zistiť skutkový stav veci tým, že si zaobstaral pri výkone</p>

daňovej kontroly nevyhnutné podklady a dôkazy. Správca dane nevykonával iba formálnu kontrolu dokladov, ale zameril sa predovšetkým na vecné plnenie, a to vo všetkých vzájomných súvislostiach. ... Správca dane mal právo preveriť reálnosť dodávky tovaru, ako aj doplneným dokazovaním odstrániť vzniknuté pochybnosti. Bolo na žalobcovi, aby predložil dôkazy svedčiace o tom, že uvedený typ kontrolovaného zdaniteľného kontraktu a spôsob jeho prevedenia, ako i komunikácia s dodávateľom sa nijako neodlišuje od ním vykonávaných obdobných obchodov. ... V okamihu, kedy správca dane spochybní dôveryhodnosť údajov v daňovom priznaní musí daňový subjekt v daňovom konaní preukázať, že k realizácii plnenia skutočne došlo tak, ako deklaruje. Už samotné zistenie skutočnosti, že daňový subjekt nevie dôveryhodne preukázať okamih zdaniteľného plnenia, t. j. prechod práva nakladať s tovarom, pohyb finančných prostriedkov nezodpovedá konkrétnym dodávateľskoodberateľským vzťahom (v tomto prípade neboli preukázané úhrady faktúr konkrétnymi odberateľmi), nie je teda transparentným spôsobom odzrkadlený v jeho daňových výstupoch a účtoch, jednoznačne spochybňuje vierohodnosť tvrdení žalobcu o reálnosti jeho dodávok. Takýto spôsob vedenia dokazovania žalovaným vychádza v tomto štádiu daňového konania z toho, že na strane žalobcu v postavení daňového subjektu nastupuje procesná povinnosť obnoviť dôveryhodnosť spochybnenej transakcie, lebo žalobca je zaťažený dôkazným bremenom preukázať všetky skutočnosti, ktoré povinne uvádza v priznaní. ... V tomto smere preto dôkazná povinnosť (po tom ako správca dane spochybnil reálnosť dodávky) spočívala na daňovom subjekte - sťažovateľovi, ktorému daňové orgány poskytli dostatok priestoru, aby svoje tvrdenia a dôvodnosť odpočtu DPH i dostatočným a vierohodným spôsobom preukázal, (nielen formálnymi dokladmi)... Správca dane v odôvodnení predmetného rozhodnutia popísal vykonané dôkazy a zrozumiteľne vysvetlil svoje úvahy smerujúce k spochybneniu reálnosti deklarovaného plnenia, vrátane dodávok pre odberateľov sťažovateľa spoločnosti a so sídlom v Maďarsku. V súvislosti s prepravou predmetného tovaru odberateľom sťažovateľa preveril správca dane maďarské prepravné spoločnosti prostredníctvom medzinárodnej výmeny informácií, vrátane preverenia predložených čestných prehlásení, na základe ktorých zistil, že prepravná spoločnosť poprela realizáciu prepravy pre deklarovaného odberateľa, pričom zneužitie údajov a falšovanie pečiatok prepravcu na predložených CMR je predmetom trestného konania. Doklad o výsluchu konateľa prepravcu na maďarskej daňovej správe predložený daňovým subjektom je falzifikát verejného dokumentu a tak isto je falzifikátom verejného dokumentu aj doklad o vypočutí konateľa . . Maďarská daňová správa na dožiadanie správcu dane uviedla, že doklady predložené daňovým subjektom ako prílohy k žiadostiam o výmenu informácií sú falošné a vzniklo podozrenie, že boli vyhotovené ako dôkazy pre obchody medzi sťažovateľom a predmetným odberateľom. Sťažovateľovi sa nepodarilo odstrániť ani pochybnosti správcu dane o realizácii dodávky prostredníctvom prepravnej spoločnosti... Vyhlásenie konateľa predmetného prepravcu nepredstavuje dôkaz o vykonaní preprav, pričom nebolo doložené žiadnymi dokladmi vo forme záznamov o prevádzke nákladného vozidla, dokladov o platbách a podobne. Obdobná dôkazná núdza nastala aj v prípade odberateľa ., ktorý je nekontaktný. Správca dane vyhodnotil získané informácie, na základe ktorých dospel k záveru, že uvedené prepravné spoločnosti deklarovanú prepravu nevykonali, čím sťažovateľ nepreukázal ekonomický dôvod daňovej transakcie. Kasačný súd súhlasí aj s názorom žalovaného, že výstupy poskytnuté z mýtného systému SR nemôžu byť dôkazom o konkrétnom obsahu prepravovanej komodity, o vlastníkovi tovaru. Z dokladov predložených daňovým subjektom takisto preukázateľne nemožno zistiť skutočné nadobudnutie tovaru - repky olejnej v zmysle faktúr... od dodávateľa sťažovateľa... sťažovateľom. Faktúry, ktoré mali zároveň slúžiť aj ako dodací list nie sú potvrdené sťažovateľom, nebolo teda preukázané, že sťažovateľ nadobudol oprávnenie nakladať s predmetným tovarom ako vlastník, nepredložil vážne listy, nákladné listy, príp. iné dôkazy potrebné pre prípad potreby preukázania zdaniteľného plnenia. Nebolo preukázané dodanie tovaru dodávateľom... sťažovateľovi, či už do miesta podnikania sťažovateľa, odovzdaním jeho prepravcovi, na miesto dohodnuté v zmluve (miesto dodania nebolo dohodnuté v kúpnej zmluve zo dňa 02.09.2010) a teda ani týmto

spôsobom nebolo preukázané oprávnenie sťažovateľa nakladať s tovarom ako vlastník... Sťažovateľ vierohodným spôsobom nepreukázal spôsob komunikácie s dodávateľom a odberateľmi v zmysle svojich obchodných zvyklostí pri zachovaní primeranej miery opatrnosti pri svojej podnikateľskej činnosti, o čase, mieste a spôsobe plnenia. Nepreukázal, ako došlo k nadviazaniu vzájomných obchodných vzťahov, či už na základe predchádzajúcej spolupráce, príp. ako si preveroval dôveryhodnosť nových obchodných partnerov. Netransparentným a neprehľadným sa javí aj spôsob vkladov a výberov na účte sťažovateľa v súvislosti s deklarovateľnými obchodnými transakciami. Sťažovateľ v daňovom konaní neobjasní a vierohodne neodstráni pochybnosti správcu dane o reálnom plnení repky olejnej maďarskému odberateľovi, t. j. dodanie tovaru z tuzemska na územie iného členského štátu, a to spoločnosti ktoré nadobudnutie tovaru na dokladoch ani iným vierohodným spôsobom nepotvrdili. Sťažovateľom predložené faktúry, CMR, prehlásenia, ktoré sa ukázali ako sfaľované nedokázali odstrániť pochybnosti správcu dane o reálnosti vzájomných plnení. Šetrením správcu dane u zahraničného správcu dane ani ďalším dokazovaním neboli preukázané jednotlivé realizácie dodávok deklarovateľného tovaru a taktiež nebola potvrdená preprava predloženými dokladmi deklarovateľnými prepravcami.“

V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nesprávnom hodnotení dôkazov najvyšším súdom, keďže jeho závery boli v podstatnej časti založené na skutočnostiach, ktoré vyplynuli práve z medzinárodnej výmeny daňových informácií, poukazujúc na odôvodnenie nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 30/2018 z 30. januára 2019, ústavný súd dodáva, že sa s argumentáciou sťažovateľky nestotožňuje, pretože v okolnostiach posudzovanej veci správca dane, ako aj všeobecné súdy vyhodnotili všetky dôkazy, nielen skutočnosti založené na medzinárodnej výmene daňových informácií. K namietanému porušeniu zásady daňovej neutrality vyjadril svoj názor najvyšší súd v bode 54 napadnutého rozsudku, podľa ktorého „Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobcom predloženým daňovým dokladom, predovšetkým vo svetle kontrolných zistení v rámci konkrétneho obchodného kontraktu, absencie bez pochybností preukázané dodanie deklarovateľného tovaru, repky olejnej, sťažovateľovi v tuzemsku a dodanie z tuzemska do ďalšieho členského štátu - Maďarska, čo oprávnenne vzbudzuje dosiaľ neodstránené pochybnosti o uskutočnení deklarovateľných zdaniteľných plnení, na základe ktorých si žalobca uplatnil právo na odpočet.“. Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplývajú konkrétne skutkové zistenia a logické právne závery, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nevykazuje prvky arbitrárnosti, je zrozumiteľný a riadne odôvodnený. V zmysle svojej judikatúry ústavný súd považuje za protiústavné a arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchyľne od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo však nie je tento prípad. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že zmyslom úpravy zdaňovania intrakomunitárnych obchodov je zabezpečiť, aby dodávky tovaru v rámci územia Európskej únie, ako to bolo aj v posudzovanom prípade, podliehali DPH len v štáte určenia (spotreby). Súdny dvor v tejto súvislosti považuje princíp neutrality za hlavný princíp spoločného systému dane z pridanej hodnoty, z ktorého vyplýva i právo na odpočet daňového zaťaženia na predchádzajúcom produkčnom stupni (porov. Metropol Treuhand proti Finanzlandesdirektion für Steiermark a Michael Stadler proti Finanzlandesdirektion für Vorarlberg, rozsudok z 8. 1. 2002, C-409/99, Zb. SD 2002, s. I-102, bod 42, Axel Kittel proti Belgickému štátu a Belgický štát proti Recolta Recycling SPRL, rozsudok zo 6.

7. 2006, C-439/04 a C-440/04, Zb. SD 2006, s. I-6177, body 47 a 48). Súdny dvor taktiež vo svojej judikatúre pripúšťa, že nie je v rozpore s právom Európskej únie požadovať, aby daňový subjekt prijal všetky opatrenia, ktoré možno od neho rozumne požadovať, aby sa uistil, že plnenie, ktoré uskutoční, nebude viesť k jeho účasti na daňovom podvode (Teleos plc. proti Commissioners of Customs & Excise, rozsudok z 27. 9. 2007, C-409/04, bod 65).

Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že právna úprava daňového konania a oslobodenia od DPH je založená na princípe, podľa ktorého dôkazné bremeno o splnení podmienok pre oslobodenie od dane z pridanej hodnoty znáša daňový subjekt, ktorý oslobodenie uplatňuje (napr. III. ÚS 78/2011, I. ÚS 251/2018). Vo vzťahu k režimu DPH priamo zákon predpisuje, ako je potrebné preukazovať splnenie podmienok daňových nárokov platiteľa dane. V prípade oslobodenia od dane pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu sú tieto dôkazy presne identifikované v § 43 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z pridanej hodnoty“). Ich predložením teda platiteľ dane unesie dôkazné bremeno týkajúce sa tvrdenia o reálnom uskutočnení dodania tovaru z tuzemska do iného členského štátu, pokiaľ obsahujú náležitosti vyžadované osobitnými predpismi. Práve kvôli ich predpísanému obsahu ich zákonodarca explicitne postavil do roly spôsobilého dôkazného prostriedku. Ak náležitosti ich obsahu chýbajú, dochádza k podstatnému spochybneniu ich dôkaznej sily. Reálne uskutočnenie dodania tovaru z tuzemska do iného členského štátu je pritom základným predpokladom pre oslobodenie dodávateľa od dane. Aj keby všetky ďalšie podmienky uvedené v § 43 zákona o dani z pridanej hodnoty boli splnené, ale k reálnemu premiestneniu tovaru do iného členského štátu by nedošlo, nemožno oslobodenie od dane priznať.

Ústavný súd tiež vyslovil, že intrakomunitárne dodávky tovaru sú nepochybne z tohto hľadiska pre predávajúceho určitým rizikom, a to zvlášť vtedy, ak ponechá prepravu tovaru do iného členského štátu na nadobúdateľa, a preto kladú na predávajúceho zvýšené nároky, ktoré sa musia prejavovať i v spôsobe a rozsahu prijatých opatrení v rámci kritéria ich rozumnej primeranosti. Je to však dôsledok slobody pohybu tovaru, keď pri intrakomunitárnom nadobudnutí tovaru nie je pohyb tovaru cez hranice štátov monitorovaný, a preto ani nie je možné vylúčiť riziko vzniku daňových podvodov (napr. II. ÚS 473/2018). Vnútroštátnu právnu úpravu dane z pridanej hodnoty je potrebné vykladať s právom Európskej únie, smernicou Rady 2006/112/ES z 28. decembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „smernica 2006/112/ES“). Podľa čl. 138 ods. 1 smernice 2006/112/ES členské štáty oslobodia od dane dodanie tovaru odoslaného alebo prepraveného do miesta určenia mimo ich územia, ale v rámci Spoločenstva predávajúcim, nadobúdateľom alebo na ich účet, uskutočnené pre inú zdaniteľnú osobu alebo nezdaniteľnú právnickú osobu konajúcu ako takú v inom členskom štáte, než je členský štát, v ktorom sa odoslanie alebo preprava tovaru začala. Súdny dvor rozhodol, že čl. 138 ods. 1 smernice 2006/112/ES sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa predávajúcemu zamietlo priznanie práva na oslobodenie od dane v prípade dodania tovaru v rámci Spoločenstva, ak sa s ohľadom na objektívne skutočnosti preukáže, že tento predávajúci si nesplnil povinnosti, ktoré mu boli uložené v oblasti dokazovania, alebo že vedel alebo mal vedieť, že plnenie, ktoré uskutočnil, bolo súčasťou podvodu, ktorý spáchal nadobúdateľ, a neprijal všetky opatrenia, ktoré od neho bolo možné rozumne požadovať na zabránenie jeho vlastnej účasti na tomto podvode (Mecsek – Gabona, rozsudok zo 6. 9. 2012, C-273/11). Z judikatúry Súdneho dvora ďalej vyplýva, že na získanie oslobodenia od dane znáša dôkazné bremeno dodávateľ tovaru, ktorý musí preukázať, že stanovené podmienky oslobodenia od dane vrátane podmienok zavedených členskými štátmi na zabezpečenie správnej a jednoduchej aplikácie oslobodení a na zabránenie akémukoľvek podvodu, daňovému úniku či prípadnému zneužitiu boli splnené (Twoh International, rozsudok z 27. 9. 2007, C-184/05, bod 26).

32. V súvislosti s námietkou sťažovateľky o nesplnení povinnosti najvyššieho súdu predložiť jej vec Súdnemu dvoru na konanie o prejudiciálnej otázke ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej už konštatoval, že

konanie podľa čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je založené na del'be úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom. Je vecou len vnútroštátneho súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozsudku o prejudiciálnej otázke pre vydanie rozsudku vo veci samej, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdny dvor (III. ÚS 388/2010, III. ÚS 18/2018, m. m. III. ÚS 39/2017). Základným predpokladom na uplatnenie povinnosti začať konanie o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu práva Európskej únie je skutočnosť, že ide o otázku, ktorá je pre riešenie posudzovanej veci relevantná. Bez ohľadu na pomerne neurčitú a všeobecnú argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v ústavnej sťažnosti vo veci predloženia prejudiciálnej otázky Súdny dvor ústavný súd zastáva názor, že prípadný výklad práva Európskej únie by bol vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu za daných okolností irelevantný, keďže sťažovateľka v konaní pred správnymi orgánmi (ani v konaní pred všeobecnými súdmi) neunesla dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania splnenia zákonných podmienok na oslobodenie od dane z pridanej hodnoty.

Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanom konaní bola sťažovateľka v súvislosti s uplatneným nárokom na vrátenie nadmerného odpočtu DPH v zmysle platných právnych predpisov povinná preukázať splnenie podmienok na oslobodenie od DPH pri dodaní tovaru z tuzemska do iného členského štátu. Ak sťažovateľka dôkazné bremeno v daňovom konaní neunesla a nezákonnosť rozhodnutí správnych orgánov nezistili ani všeobecné súdy rozhodujúce v rámci správneho súdnictva, nemožno hovoriť o tom, že jej neposkytli súdnu ochranu, a tým porušili jej základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy. Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, a preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ako bolo uvedené, čl. 6 ods. 1 dohovoru garantuje spravodlivý proces pri rozhodovaní súdu o „občianskych právach a záväzkoch“ alebo o oprávnenosti „akéhokoľvek trestného obvinenia“. Podľa judikatúry ESĽP pojem občianske práva a záväzky treba vykladať autonómne, pričom sem nepatria len občianske, obchodné, rodinné či pracovné práva a záväzky. Pod tento pojem možno zahrnúť aj rozhodovanie súdov o niektorých právach vyplývajúcich z verejného práva. Európsky súd pre ľudské práva nevyklučuje, že aj konania kvalifikované vnútroštátnym právom ako súčasť verejného práva môžu spadať do pôsobnosti čl. 6 dohovoru v jeho občianskoprávnej (resp. civilnej) časti, ak je ich výsledok rozhodujúci pre práva a povinnosti súkromného charakteru. V okolnostiach daného prípadu nemožno opomenúť judikatúru ESĽP týkajúcu sa aplikácie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá vylučuje jeho aplikáciu na veci daňové z dôvodu, že tvoria súčasť jadra výsad verejnej moci [hard core of public-authority prerogatives (porov. Jussila v. Fínsko, č. 73053/01, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 23. 11. 2006, bod 45; Ferrazzini v. Taliansko, č. 44759/98, rozsudok Veľkej komory ESĽP z 12. 7. 2001, body 24–31)]. – Výnimku ESĽP nachádza v daňových prípadoch tam, kde daňové konanie považuje za konanie trestné (ide o prípady, kde má uložená daňová povinnosť sankčný charakter, napr. vo forme sankčného navýšenia dane, pozn.). Vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti a predmet rozhodovania všeobecných súdov v posudzovanej veci ústavný súd konštatuje, že samotný čl. 6 ods. 1 dohovoru na prípad sťažovateľky *ratione materiae* nemožno aplikovať, keďže zo strany správcu dane nedošlo k uloženiu daňovej sankcie, ktorá by bola preventívno-represívneho charakteru. V dôsledku toho nie je naplnená požiadavka druhého kritéria z troch v zmysle tzv. Engelovských kritérií, ktorých naplnenie umožňuje charakterizovať vnútroštátne konanie ako konanie trestného charakteru a konštatovať aplikáciu čl. 6 ods. 1 dohovoru (k tomu porovnaj Engel

	and Others v. Holandsko, č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, rozsudok pléna ESĽP z 8. 6. 1976, bod 82, ako aj judikatúru ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 241/07, II. ÚS 205/2015, II. ÚS 175/2016, II. ÚS 506/2016, II. ÚS 906/2016, I. ÚS 480/2017). Okrem toho právne závery najvyššieho súdu uvedené v napadnutom rozsudku nie sú ani zjavne neodôvodnené, ani arbitrárne, aby ich námietky sťažovateľky uvedené v ústavnej sťažnosti mohli spochybníť (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07). Na základe uvedeného bolo nevyhnutné aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	Metropol Treuhand proti Finanzlandesdirektion für Steiermark a Michael Stadler proti Finanzlandesdirektion für Vorarlberg, rozsudok z 8. 1. 2002, C-409/99, Zb. SD 2002, s. I-102, bod 42, Axel Kittel proti Belgickému štátu a Belgický štát proti Recolta Recycling SPRL, rozsudok zo 6. 7. 2006, C-439/04 a C-440/04, Zb. SD 2006, s. I-6177, body 47 a 48 Teleos plc. proti Commissioners of Customs & Excise, rozsudok z 27. 9. 2007, C-409/04, bod 65 Mecsek – Gabona, rozsudok zo 6. 9. 2012, C-273/11)
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	daň-daňový subjekt dokazovanie-zásada voľného hodnotenia dôkazov daň-z pridanej hodnoty dokazovanie-dokazovanie v daňovom konaní daň-daňová kontrola daň-odpočet dane daň-nedoplatok na dani

spisová značka	II. ÚS 113/2019
populárny názov	Trovy konania
sudca spravodajca	Jana Laššáková
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	06.06.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Aplikácia § 257 Civilného sporového poriadku pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď síce sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa zásady úspechu v konaní, príslušný súd však dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Takéto rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom. Rozhodovanie o trovách konania je v podstate druhotným aspektom konania, preto z pohľadu ústavnoprávnej udržateľnosti rozhodnutia nepovažuje za nevyhnutné, aby všeobecný súd za každých okolností poskytol stranám v konaní priestor, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku.

<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Sťažovateľ bol v procesnom postavení žalobcu v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k pozemku. Okresný súd rozsudkom z 23. októbra 2017 zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu, pozemok prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľa a zároveň zaviazal sťažovateľa na vyplatenie finančnej náhrady žalovanej. Okresný súd náhradu trov konania priznal žalobcovi (sťažovateľovi) v plnom rozsahu. Proti rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že výrok okresného súdu týkajúci sa náhrady trov konania zmenil tak, že stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.</p> <p>Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie tým, že nemal možnosť vyjadriť sa k aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ považuje argumentáciu krajského súdu týkajúcu sa aplikácie § 257 Civilného sporového poriadku za arbitrárnu, ústavne nekonformnú, v rozpore s účelom danej právnej normy.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p><u>K námietke o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku</u></p> <p>Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uviedol: „... dôvody hodné osobitného zreteľa podľa názoru odvolacieho súdu spočívajú v tom, že je v záujme oboch strán sporu do budúcnosti si vysporiadať svoje podielové spoluvlastníctvo a to aj cestou súdu, pričom z obsahu spisu vyplýva, že obe strany mali záujem zrušiť podielové spoluvlastníctvo bez dosiahnutia dohody o tom kto by sa mal stať vlastníkom celej parcely. Preto je podľa názoru súdu dôvodné, aby si strany niesli trovy konania samostatne.“</p> <p>Sťažovateľ považoval túto argumentáciu krajského súdu za nedostatočnú a ústavne nekonformnú. Uvedené odôvodnenie nepriznania náhrady trov konania sa môže sťažovateľovi javiť ako príliš stručné, ale predchádzalo mu rozsiahle odôvodnenie a preskúmanie okolností prípadu, na ktorom založil krajský súd meritórny (ústavnou sťažnosťou nenapadnutý) výrok rozsudku. Ústavný súd uvádza, že odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad Georgídias v. Grécko z 29. 5. 1997, Recueil III/1997; II. ÚS 517/2018). Aplikácia § 257 Civilného sporového poriadku pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sice sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa zásady úspechu v konaní, príslušný súd však dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Takéto rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom. Súčasťou judikatúry je konštatovanie, že toto ustanovenie „nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvoľe), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania“ (pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 17/2009 z 28. januára 2010).</p> <p>Vo všeobecnosti platí, že spor o náhradu nákladov konania nedosahuje spravidla sám osebe intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky nákladov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k</p>

predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o nákladoch konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porov. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, z novejšej judikatúry pozri II. ÚS 153/2016, II. ÚS 357/2016, II. ÚS 681/2016). Ústavný súd teda nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania krajský súd riadne interpretoval príslušné zákonné ustanovenia. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať do interpretácie krajského súdu a nahradzovať jeho prijaté právne závery. Závery krajského súdu v napadnutom rozsudku sú riadne uvedené, presvedčivé, jasné a netrpia absenciou logiky.

K námietke o nedodržaní postupu krajským súdom pri aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku

K námietke sťažovateľa o nemožnosti vyjadriť sa k aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku ústavný súd v tomto momente opätovne zdôrazňuje, že rozhodovanie o trovách konania je v podstate druhotným aspektom konania, preto z pohľadu ústavnoprávnej udržateľnosti rozhodnutia nepovažuje za nevyhnutné, aby všeobecný súd za každých okolností poskytol stranám v konaní priestor, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku. Vyhodnocovanie okolností hodných osobitného zreteľa je totiž taká komplexná činnosť, že aj ak by sudca v určitom momente zvažoval aplikáciu § 257 Civilného sporového poriadku, napokon by sa k jej aplikácii prikloniť nemusel. Vzhľadom na uvedené okolnosti, s poukazom na širokú škálu eventualít, ktoré môžu nastať pri rozhodovaní súdu, sa ústavný súd prikláňa skôr k potrebe následného vyčerpávajúceho vysvetlenia, v čom spočívali podľa konajúceho súdu okolnosti hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nepriznal úspešnej strane náhradu trov konania ako ku rigidne stanovenej povinnosti vždy a za každých okolností vyzvať strany sporu, aby sa vyjadrili k potenciálnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku. Ústavný súd uznáva, že je žiaduce, ak konajúci súd pred rozhodnutím o aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku vytvorí pre strany konania priestor, aby mohli účinne uplatňovať námietky a argumenty „za a proti“ aplikácii predmetného ustanovenia. Na druhej strane samotná skutočnosť, že krajský súd nevyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k možnosti, že jemu ako úspešnej strane v konaní neprizná náhradu trov konania, v okolnostiach daného prípadu podľa ústavného súdu nezakladá dôvod na vyslovenie porušenia práva na súdnu ochranu (m. m. IV ÚS 498/2018).

Zásadu kontradiktórnosti konania nemožno chápať formalisticky, ale je potrebné dôsledne vyhodnotiť individuálne okolnosti situácie, na základe čoho možno dospieť k záveru, či v konkrétnom prípade účastníka konania bola jeho možnosť zaujať stanovisko reálne zmarená a tým jeho pozícia účastníka konania objektívne oslabená (m. m. III. ÚS 392/2018).

Zároveň ústavný súd pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, že všeobecný súd pozná právo („iura novit curia“). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). V závere ústavný súd zdôrazňuje, že nie je jeho úlohou perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom mal výhrady. Úlohou ústavného súdu je ochraňovať ústavnosť (nie „obyčajnú“ zákonnosť) konania pred všeobecnými

	súdmi, a preto je povinnosťou ústavného súdu rozlišovať medzi prípadmi, keď procesný postup priečiaci sa zákonu zároveň vyústi do protiústavnosti a nespravodlivosti konania ako celku, a prípady, keď určitý procesný postup – hoci by ho aj bolo možné osamotene (inkontextuálne) hodnotiť, a to výlučne z formálneho pohľadu, ako postup contra legem – protiústavnosť konania nezaloží (I. ÚS 76/2015). Keďže ústavný súd vzhľadom na uvedené nezistil žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označených práv, dospel k záveru, že je ústavná sťažnosť neopodstatnená, a preto ju z tohto dôvodu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol a ďalšími nárokmi v nej uvedenými sa nezaoberal.
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trovy konania arbitrárnosť spoluvlastníctvo-podielové

spisová značka	II. ÚS 144/2019
populárny názov	Zásada beneficium cohaesionis v dovolacom konaní
sudca spravodajca	Luboš Szigeti
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	18.06.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Čl. 6 dohovoru neobsahuje v sebe ratione materiae princíp beneficium cohaesionis (a to dokonca v rámci dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku), čo možno vyvodzovať z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá nikdy doteraz k takémuto záveru nedospela.
skutkový stav a základné fakty	Rozsudkom špecializovaného súdu bol sťažovateľ uznaný vinným pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy formou účastníctva ako organizátor, pričom mu bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. Uznesením najvyššieho súdu bolo odvolanie sťažovateľa proti rozsudku špecializovaného súdu zamietnuté. Dovolanie podané ďalším odsúdeným (ďalej len „spoluodsúdený“) proti odvolaciemu uzneseniu najvyššieho súdu bolo dovolacím uznesením najvyššieho súdu odmietnuté. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 54/2018-46 z 26. apríla 2018 bolo na základe sťažnosti spoluodsúdeného dovolacie uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 13/2015 z 2. februára 2016 zrušené a vec bola vrátená najvyššiemu súdu na ďalšie dovolacie konanie. 6. Následne dovolacím rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 4/2018 z 22. augusta 2018 boli odvolacie uznesenie najvyššieho súdu ako aj rozsudok špecializovaného súdu zrušené v časti týkajúcej sa spoluodsúdeného s tým, že špecializovanému súdu sa prikázalo, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd pri rozhodovaní porušil čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie.
z odôvodnenia	Sťažovateľ vychádza z § 324 Trestného poriadku, podľa ktorého ak je dôvod, na ktorého základe rozhodol odvolací súd v prospech niektorého obžalovaného, na

prospech aj ďalšiemu spoluobžalovanému alebo zúčastnenej osobe, ktorá nepodala odvolanie, rozhodne odvolací súd vždy aj v ich prospech. Rovnako rozhodne v prospech obžalovaného, ktorému je na prospech dôvod, na ktorého základe rozhodol v prospech zúčastnenej osoby. Hoci toto ustanovenie sa vzťahuje na odvolacie konanie, podľa názoru sťažovateľa prichádza do úvahy aplikovať ho aj v dovolacom konaní.

Ústavný súd konštatuje, že citované ustanovenie zakotvuje princíp beneficium cohaesionis (dobrodenie spojenia), spočívajúci v tom, že aj keď odvolanie podal iba niektorý z obžalovaných vystupujúcich v konaní a odvolací súd rozhodol v jeho prospech, potom je povinnosťou odvolacieho súdu rozhodnúť aj v prospech ďalších spoluobžalovaných, ktorí odvolanie nepodali, ak dôvod rozhodnutia je aj v ich prospech.

Zo systematického zaradenia citovaného ustanovenia, ako aj z jeho výslovného znenia je nepochybné, že sa vzťahuje na odvolacie konanie a je aplikovateľné odvolacím súdom.

V danom prípade je predmetom sťažnosti konanie a rozhodovanie najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, pričom zo skutkového stavu je nepochybné, že dovolanie podal iba spoluodsúdený, nie teda aj sťažovateľ alebo ktorákoľvek ďalšia právoplatne odsúdená osoba. Nepochybné je aj to, že inštitút beneficium cohaesionis nie je v ôsmej hlave druhom diele Trestného poriadku (dovolanie) zakotvený.

Z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že zásadu beneficium cohaesionis vyjadrenú v § 324 Trestného poriadku možno uplatňovať len v dovolacom konaní (napr. I Tdo V 16/2011).

Z pohľadu ústavného súdu (s odvolaním sa na judikatúru najvyššieho súdu) je potrebné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších mimoriadnych procesných a hmotnoprávných chýb, ktoré sú výslovne uvedené v § 371 Trestného poriadku. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti tvoriaceho dôležitú záruku stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosť podania dovolania vrátane dovolacích dôvodov sú striktno obmedzené tak, aby sa ich širokým uplatnením nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Z princípu vigilantibus iura scripta sunt vyplýva, že je v záujme trestne stíhanej osoby ako strany trestného konania aktívne uplatňovať všetky obhajobné práva, ktoré by mohli privodiť pre ňu priaznivejšie rozhodnutie. Bolo vecou slobodného rozhodnutia sťažovateľa, že dovolanie proti právoplatnému odsudzujúcemu rozsudku nepodal (na rozdiel od spoluodsúdeného). Sťažovateľ skutočnosť, že dovolanie nepodal, vysvetľuje tvrdením, že o existencii utajeného svedka č. 2 sa dozvedel až z rozsudku najvyššieho súdu z 22. augusta 2018 (ktorý si navyše musel sám zabezpečiť), pričom o skutočnosti, že bolo takto rozhodnuté, sa dozvedel iba z médií. Zároveň tiež tvrdí, že existencia utajeného svedka č. 2 zo súdneho spisu vôbec nevyplývala, teda o nej nemohol vedieť ani konajúci súd.

Ústavný súd bez toho, aby hodnotil opodstatnenosť (pravdivosť) tvrdení sťažovateľa o tom, či on sám a súd vedeli alebo nevedeli o existencii utajeného svedka č. 2, poukazuje zrejme na to, že tieto tvrdenia sťažovateľa (ak by boli pravdivé) by zakladali možnosť obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku, teda na tom základe, že vyšli najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine. Možnosť obnovy konania by mohla vyplývať prípadne aj zo zistení, ktoré vyjdú najavo (prípadne už vyšli najavo) v rámci ďalšieho priebehu trestného konania proti spoluodsúdenému, ktoré prebiehalo na základe zrušujúceho dovolacieho rozsudku najvyššieho súdu.

Treba tiež uviesť, že nemožno súhlasiť s úvahou sťažovateľa, podľa ktorej pokiaľ by najvyšší súd v dovolacom konaní vrátil vec spoluodsúdeného odvolaciemu súdu (nie teda špecializovanému súdu), ten by musel § 324 Trestného poriadku aplikovať a rozhodnúť nielen v prospech spoluodsúdeného,

	<p>ale aj v prospech sťažovateľa. Podľa názoru sťažovateľa spôsobom rozhodnutia najvyššieho súdu došlo k obídenu zákona v ustanovení § 324 Trestného poriadku.</p> <p>38. V skutočnosti, ak by bol najvyšší súd zrušil iba odvolacie uznesenie v časti týkajúcej sa spoluodsúdeného, odvolací súd by v rámci nového odvolacieho konania týkajúceho sa spoluodsúdeného nemohol aplikovať § 324 Trestného poriadku v prospech sťažovateľa (ako sa tento mylne domnieva), pretože sťažovateľ odvolanie proti rozsudku špecializovaného súdu podal, čo vylučuje bez ďalšieho možnosť aplikácie princípu beneficium cohaesionis vo vzťahu k jeho osobe.</p> <p>Napokon sťažovateľ s odvolaním sa na čl. 7 ods. 5 ústavy vyslovuje názor, podľa ktorého aj keby nebol § 324 Trestného poriadku sledujúci cieľ spravodlivého súdneho konania, tak by bolo potrebné postupovať podľa uvedeného článku ústavy. Má tým podľa všetkého na mysli, že povinnosť dovolacieho súdu aplikovať princíp beneficium cohaesionis vyplýva z medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorá má prednosť pred zákonom.</p> <p>Ústavný súd k tomuto argumentu predovšetkým uvádza, že hoci sťažovateľ nekonkretizoval bližšie, ktorú medzinárodnú zmluvu o ľudských právach a základných slobodách má na mysli, možno dedukovať, že ide o čl. 6 dohovoru, keďže v petite sťažnosti požaduje vyslovenie porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru. Treba konštatovať, že v skutočnosti čl. 6 dohovoru neobsahuje v sebe ratione materiae princíp beneficium cohaesionis (a to dokonca v rámci dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku), čo možno vyvodzovať z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorá nikdy doteraz k takémuto záveru nedospela.</p> <p>Ústavný súd napokon poznamenáva, že jeho uznesením č. k. II. ÚS 540/2018-10 z 15. novembra 2018 bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená sťažnosť ďalšieho spoluobvineného, ktorá tak isto a z rovnakých dôvodov smerovala proti dovolaciemu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoV 4/2018 z 22. augusta 2018.</p> <p>Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolanie-dovolacie konanie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces

spisová značka	II. ÚS 159/2019
populárny názov	Neplatnosť skončenia pracovného pomeru
sudca spravodajca	Peter Molnár
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	27.06.2019
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 158 čl. 4 Ústava Slovenskej republiky čl. 36 písm. b Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Európska sociálna charta [oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky o uzavretí Európskej sociálnej charty (revidovanej) č. 273/2009 Z. z.] čl. 24 písm. a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 158 čl. 9 ods. 2 písm. a

	Dohovor Medzinárodnej organizácie práce č. 158 čl. 9 ods. 3
analytická právna veta	K porušeniu základného práva na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní v zmysle čl. 36 písm. b) ústavy a práv podľa čl. 4 dohovoru MOP nemôže dôjsť postupom a rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým tento uplatní svoju právomoc spôsobom, ktorý zákon umožňuje.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu sa v konaní vedenom pred okresným súdom domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol a sťažovateľa zaviazal na náhradu trov konania. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustné, keďže špecifikovaná právna otázka, ktorá mala byť dovolacím súdom posudzovaná podľa § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z. CSP, nebola nastolená ani v žalobe a ani počas prvoinštančného konania a následne ani v odvolaní, teda nemohla byť otázkou, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Podľa názoru sťažovateľa tým, že najvyšší súd odmietol jeho dovolanie, dopustil sa zásahu do jeho základných práv.
z odôvodnenia	<u>K namietanému porušeniu práv podľa II. časti čl. 24 písm. a) sociálnej charty napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu</u> Podľa čl. 24 II. časti sociálnej charty: Na zabezpečenie účinného výkonu práva pracovníkov na ochranu v prípadoch skončenia zamestnania sa zmluvné strany zaväzujú uznať: a) právo každého pracovníka na to, aby nebolo jeho zamestnanie skončené bez platného dôvodu pre takéto skončenie, majúce súvislosť s jeho schopnosťou alebo správaním, alebo z dôvodu súvisiaceho s fungovaním podniku, zariadenia alebo služby. Národná rada Slovenskej republiky so sociálnou chartou vyslovila súhlas 17. februára 2009 a rozhodla, že ide o medzinárodnú zmluvu podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, ktorá má prednosť pred zákonmi. Sociálna charta bola vyhlásená v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 273/2009 Z. z. V teórii medzinárodného práva sa ustálil právny názor, v zmysle ktorého sociálna charta obsahuje právne normy, ktoré nie sú priamo aplikovateľné (non self-executing) a majú charakter všeobecných princípov spoločných členským štátom Rady Európy v oblasti sociálnej politiky a ktoré sú povinné tieto štáty inkorporovať do svojho právneho poriadku a orgány aplikácie práva v týchto štátoch sú povinné tieto princípy zohľadňovať vo svojej aplikáčnej praxi [k tomu porov. Gomien, D., Harrsi, D., Zwaak, L. Law and practise of the European Convention on Human Rights and the European Social Charter. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 1996, pp. 434 – 436; Langford, M (ed).: Social Rights Jurisprudence. Emerging Trends in International and Comparative Law. New York: Cambridge University Press, 2008. pp. 432 – 433; k tomu porov. všeobecne aj Harris, D. J. The European Social Charter. Charlottesville: University press of Virginia, 1984]. Možno prijať stanovisko, že právne normy medzinárodnej zmluvy sú priamo vykonateľné, ak zaručujú práva a slobody priamo ich adresátom bez potreby ďalšej transpozície alebo inkorporácie do právneho poriadku zmluvného štátu ďalším normatívnym právnym aktom. Právne normy medzinárodnej zmluvy nie sú priamo vykonateľné, ak tieto priamo alebo implicitne vyžadujú od zmluvného štátu prijatie ďalšej právnej úpravy na úrovni vnútroštátnej legislatívy (v medzinárodných zmluvách najčastejšie uvedené textáciou „zmluvné štáty sa zaväzujú prijať...“ alebo „zmluvné štáty uznávajú a zabezpečia...“ a pod.). V tejto súvislosti je potrebné poukázať prvoradne na prvú vetu I. časti sociálnej charty, podľa ktorej „zmluvné strany prijímajú za cieľ svojej vnútroštátnej a medzinárodnej politiky uskutočňovanej všetkými primeranými prostriedkami

dosiahnutie podmienok na zabezpečenie účinného výkonu týchto práv a zásad...“. Následne I. časť sociálnej charty vymenúva v bodoch 1 až 31 konkrétne zásady, ktoré sú bližšie rozvíjané jednotlivo v II. časti sociálnej charty v jednotlivých článkoch. Avšak i podľa prvej vety II. časti sociálnej charty „zmluvné strany sa zaväzujú, ako ustanovuje III. časť, považovať sa za viazané záväzkami vyplývajúcimi z týchto článkov a odsekov“. Nakoniec podľa článku A bodu 1 písm. a) III. časti sociálnej charty „za podmienky ustanovení článku B sa každá zmluvná strana zaväzuje považovať I. časť tejto charty za deklaráciu vymedzujúcu ciele, o ktorých splnenie sa usiluje všetkými vhodnými prostriedkami v súlade s ustanoveniami úvodného odseku tejto časti“. Uvedené ustanovenia utvrdzujú aj ústavný súd v presvedčení o závere o priamej neaplikovateľnosti sociálnej charty (II. ÚS 242/2015). O charaktere jednotlivých ustanovení sociálnej charty, ktorý neumožňuje jednotlivcom domáhať sa ich porušenia pred súdmi zmluvných štátov, svedčí aj prvá veta III. časti dodatku k sociálnej charte, podľa ktorej „vykladá sa tak, že táto charta obsahuje právne záväzky medzinárodného charakteru, ktorých aplikovanie je podriadené jedine dozoru ustanovenému vo štvrtej časti (dozor Európskeho výboru pre sociálne práva, pozn.)“. Ústavný súd si je vedomý na druhej strane judikatúry, keď súdy zmluvných štátov sociálnej charty vykladali (interpretovali) priamo ustanovenia sociálnej charty, avšak iba v rámci a v spojení s vnútroštátnou právnou úpravou [pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu Holandska (Hoge Raad) sp. zn. NJ 1986/688 z 30. 5. 1986]. Ani v tomto prípade nebol popretý záver o priamej neaplikovateľnosti sociálnej charty.

Na základe už uvedených záverov ústavný súd odmietol sťažnosť v časti namietajúcej porušenie II. časti čl. 24 písm. a) sociálnej charty napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, pretože tieto označené referenčné právne normy sociálnej charty neobsahujú priamo aplikovateľné subjektívne práva sťažovateľa, ale sú všeobecnými proklamáciami (princípmi), ktoré je zmluvný štát povinný inkorporovať do svojho právneho poriadku, a orgány aplikácie práva sú povinné tieto princípy zohľadňovať pri aplikácii príslušných vnútroštátnych normatívnych právnych aktov.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 písm. b), čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 dohovoru MOP napadnutým rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd poukazuje na to, že namietaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného aj v čl. 36 písm. b) a čl. 46 ods. 1 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01, I. ÚS 288/09). 33. Z už uvedeného (pozri najmä časť I tohto uznesenia) vyplýva, že podľa tvrdenia sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 36 písm. b), čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 dohovoru MOP malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým sa odvolací súd „pri posudzovaní organizačnej zmeny vyplývajúcej z rozhodnutia Žalovanej zo dňa 30. 01. 2014 nevysporiadal so všetkými aspektmi tejto zmeny a jej následkami v podobe neexistencie nadbytočnosti mnou vykonávaného druhu práce (z hľadiska jej vecnej náplne) a neposkytol mi ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania“. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd porušil jeho už uvedené označené práva tým, že „... považoval moju nadbytočnosť za preukázanú výlučne z dôvodu, že rozhodnutím Žalovanej zo dňa 30. 01. 2014 bola moja pracovná pozícia zrušená, a že Žalovaná nevytvorila namiesto môjho zrušeného pracovného miesta nové pracovné miesto elektroinžiniera a skutočnosť, že v Konaní o odvolaní Žalovaná potvrdila, že mnou vykonávané pracovné činnosti

potrebovala naďalej, pretože tieto zabezpečovala ďalšími zamestnancami z oddelenia Inžinieringu, považoval za irelevantnú...“.

V relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd uvádza: „... odvolací súd dospel k záveru, že v konaní bola preukázaná existencia organizačnej zmeny, cieľom ktorej bolo zabezpečiť efektívnosť-práce zrušením dvoch pracovných pozícií, vrátane pracovnej pozície žalobcu, bola preukázaná aj nadbytočnosť žalobcu a príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobcu. Tieto skutočnosti boli preukázané rozhodnutím o organizačnej zmene zo dňa 31. 01. 2014, v ktorom zamestnávateľ uviedol konkrétne pracovne pozície, ktoré zrušuje týmto rozhodnutím, ako aj mená zamestnancov, ktoré tieto pozície vykonávali a dátum účinnosti ich zrušenia a taktiež odôvodnil ich zrušenie tým, že tieto pracovné pozície považuje vzhľadom na povahu, rozsah a zložitosť predmetu činnosti za neefektívne a nadbytočné. Pre posúdenie nadbytočnosti žalobcu je irelevantné, kto po zrušení jeho pracovnej pozície vykonával činnosti vykonávané žalobcom v rámci jeho pracovnej pozície, ale rozhodujúce je, že žalovaný nevytvoril namiesto zrušeného pracovného miesta žalobcu žiadne nové pracovné miesto elektroinžiniera, čo bolo preukázané organizačnou štruktúrou platnou k 30. 04. 2014, z ktorej vyplýva, že nové pracovné miesta vytvorené po 31. 01. 2014 sa netýkajú oddelenia inžinieringu ale iných oddelení. O nadbytočnosti žalobcu svedčí aj skutočnosť, že žalovaný už počas výpovednej doby nemal možnosť pridelovať žalobcovi prácu, z toho dôvodu mu oznámil prekážky v práci na strane zamestnávateľa a za predmetné obdobie mu vyplatil náhradu mzdy. Keďže organizačná zmena žalovaného spočívala okrem iného v zrušení pracovného miesta žalobcu, je daná aj príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobcu, ktorá vznikla v dôsledku zrušenia jeho pracovného miesta. Žalovaný v konaní tiež preukázal, že nemal možnosť žalobcu ďalej zamestnávať a to ani na kratší pracovný čas v mieste, ktoré bolo dohodnuté ako miesto výkonu práce, keď z organizačnej štruktúry žalovaného k 31. 01. 2014 a rozpisu zmien k 31. 01. 2014 vyplýva, že všetky miesta údržbárov v počte 13 boli obsadené zamestnancami, ktorých mená sú uvedené v rozpise zmien a taktiež bolo preukázané, že inzerát na voľnú pracovnú pozíciu údržbár - elektrotechnik zverejnil iný zamestnávateľ...nešlo teda o voľné pracovné miesto zamestnávateľa žalobcu, i preto mu žalovaný toto miesto nemohol ponúknuť. Odvolací súd sa stotožnil aj s názorom žalovaného, že pokiaľ išlo o pozíciu developer pre poľnohospodársku výrobu, táto práca nezodpovedala kvalifikácii žalobcu...“

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku podrobne, zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s odvolaním sťažovateľa. Vo vzťahu k posudzovaniu nadbytočnosti sťažovateľa (kľúčovej námietke v konaní o ústavnej sťažnosti) ako jednej z hmotnoprávných podmienok výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 311/2001 Z. z. (Zákonníka práce) považuje ústavný súd argumentáciu odvolacieho súdu za dostatočnú, jasnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení Zákonníka práce, a teda za ústavne udržateľnú. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nie je možné hodnotiť ako arbitrárne a je nutné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní v zmysle čl. 36 písm. b) ústavy a práv podľa čl. 4 dohovoru MOP ústavný súd

poznávaná, že k tomuto nemôže dôjsť postupom a rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým tento uplatní svoju právomoc spôsobom, ktorý zákon umožňuje. O takýto postup išlo aj v danej veci v prípade krajského súdu, ktorý zákonom zverenú právomoc rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade uplatnil spôsobom upraveným príslušným procesnoprávnym predpisom. Z uvedeného dôvodu aj túto časť sťažovateľovej ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 36 písm. b), čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 a čl. 9 ods. 2 písm. a) a ods. 3 dohovoru MOP napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania došlo k porušeniu jeho základných práv čl. 36 písm. b), čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 4 a čl. 9 ods. 2 písm. a) a ods. 3 dohovoru MOP. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pretože podľa jeho názoru odvolací súd pri právnom posúdení veci postupoval nesprávne a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Sťažovateľ v dovolaní uviedol, že krajský súd jeho vec nesprávne právne posúdil, keďže organizačná zmena u žalovanej reálne spočívala nielen v zrušení jeho pracovnej pozície rozhodnutím o organizačnej zmene z 30. januára 2014, ale aj v prerozdelení jeho pracovnej náplne medzi ďalších zamestnancov žalovanej na oddelení inžinieringu, pričom táto skutočnosť v písomnom rozhodnutí žalovanej absentuje. Dovolateľ teda formuloval právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú dovolací súd v praxi dosiaľ neriešil ako otázku vplyvu neprijatia písomného rozhodnutia žalovanej o organizačnej zmene spočívajúcej v prerozdelení náplne práce začlenenej do zrušenej pracovnej pozície na iných svojich zamestnancov, ak pracovné činnosti tvoriace pracovnú náplň zrušenej pracovnej pozície žalovaná naďalej vykonáva ich prostredníctvom, na nadbytočnosť a teda na platnosť výpovede danej zamestnávateľom podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Dovolací súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uvádza: „V preskúmanej veci z obsahu spisu ale vyplýva, že žalobca vo svojej žalobe neuviedol ako dôvod neplatnosti výpovede neexistenciu jeho nadbytočnosti pre neprijatie písomného rozhodnutia žalovanej o organizačnej zmene spočívajúcej v prerozdelení náplne práce začlenenej do zrušenej pracovnej pozície na iných svojich zamestnancov. Neurobil tak ani v priebehu konania pred súdom prvej inštancie a v súvislosti s nadbytočnosťou túto skutočnosť (neprijatie písomného rozhodnutia...) vôbec neuviedol ani v odvolaní podanom proti rozsudku súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie a rovnako aj odvolací súd nemali preto dôvod v základnom konaní riešiť dovolateľom v jeho dovolaní nastolenú otázku a ani ju neriešili. Dovolateľom formulovaná otázka nemá teda charakter takej otázky, od vyriešenia ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Za tohto stavu jej riešenie nemá v preskúmanej veci žiadne opodstatnenie. Dovolací súd dospel preto k záveru, že nebol tak splnený jeden zo základných predpokladov prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania, pričom dovolací súd už ďalšie podmienky prípustnosti dovolania žalobcu neskúmal.“

Sťažovateľ v sťažnosti uznáva, že neprijatie písomného rozhodnutia žalovanej o organizačnej zmene spočívajúcej v prerozdelení náplne práce začlenenej do zrušenej pracovnej pozície na iných svojich zamestnancov explicitne nenamietal ani v žalobe, ani v priebehu prvoinštančného konania, ani v odvolaní, avšak poukazuje na stanovisko, ktoré doručil krajskému súdu 18. novembra 2016 v ktorom uvádza: „... žalovaná nepreukázala moju nadbytočnosť, ani príčinnú súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca, keďže zo žiadneho dôkazu vykonaného v doterajšom konaní nevyplýva, žeby k 31. 01. 2014, okrem rozhodnutia o organizačnej zmene zo dňa 30. 01. 2014 (o zrušení dvoch pracovných pozícií), existovalo ďalšie rozhodnutie o organizačnej zmene spočívajúcej napr. v rozšírení/zmene pracovnej náplne ostatných zamestnancov z oddelenia Inžinieringu o pracovnú náplň, ktorá vyplývala z mojej pracovnej pozície.“ Odvolací súd sa k argumentácii uvedenej v stanovisku sťažovateľa vyjadril takto: „Pre posúdenie nadbytočnosti žalobcu je irelevantné, kto po zrušení jeho pracovnej pozície vykonával činnosti vykonávané žalobcom v rámci jeho pracovnej pozície, ale rozhodujúce je, že žalovaný nevytvoril namiesto zrušeného pracovného miesta žalobcu nové pracovné miesto elektroinžiniera“, a preto sťažovateľ zastáva názor, že odvolací súd v odvolacom konaní posudzoval právnu otázku, relevantnú pre posúdenie prípustnosti dovolania, a teda najvyšší súd nemal zákonný dôvod na jeho odmietnutie. Po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a jej prílohami a predbežnom prerokovaní veci sa ústavný súd prikláňa k názoru najvyššieho súdu, že otázka, ktorú formuloval sťažovateľ v dovolaní, nie je tou otázkou, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže v konaní pred všeobecnými súdmi táto otázka riešená nebola. K argumentácii sťažovateľa, že krajský súd reagoval na jeho stanovisko v časti odôvodnenia rozsudku, kde sa vyjadril „Pre posúdenie nadbytočnosti žalobcu je irelevantné, kto po zrušení jeho pracovnej pozície vykonával činnosti vykonávané žalobcom v rámci jeho pracovnej pozície, ale rozhodujúce je, že žalovaný nevytvoril namiesto zrušeného pracovného miesta žalobcu nové pracovné miesto elektroinžiniera“, ústavný súd konštatuje, že ide o posudzovanie nadbytočnosti ako výpovedného dôvodu podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce vo všeobecnosti, nie konkrétne vo vzťahu k prijatiu, resp. neprijatiu písomného rozhodnutia zamestnávateľa o organizačnej zmene spočívajúcej v prerozdelení náplne práce začlenenej do zrušenej pracovnej pozície na iných svojich zamestnancov, ako ju formuloval sťažovateľ v právnej otázke nastolenej v dovolaní. Na základe citovaného ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolaním sťažovateľa, ktorý jeho prípustnosť odôvodnil tým, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, pričom jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Najvyšší súd skúmal podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom konštatoval, že ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, taktiež že ide o otázku právnu, avšak tretia podmienka, a to že by malo ísť o otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu podľa jeho názoru splnená nebola. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľovi k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základnými právami sťažovateľa podľa čl. 36 ods. 1 listiny, čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie

	<p>reálne mohol rozhodnúť o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa i v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní v zmysle čl. 36 písm. b) ústavy a práv podľa čl. 4, čl. 9 ods. 2 písm. a) a ods. 3 dohovoru MOP ústavný súd poznamenáva, že k tomuto nemôže dôjsť postupom a rozhodnutím všeobecného súdu, ktorým tento uplatní svoju právomoc spôsobom, ktorý zákon umožňuje. O takýto postup išlo aj v danej veci v prípade najvyššieho súdu, ktorý zákonom zverenú právomoc rozhodnúť o prípustnosti dovolania v danom prípade uplatnil spôsobom upraveným príslušným procesnoprávnym predpisom. Z uvedeného dôvodu aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>práca, pracovný pomer-pracovné miesto práca, pracovný pomer-neplatnosť rozviazania práca, pracovný pomer-Zákonník práce</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.